

UNIVERZA V NOVI GORICI
POSLOVNO-TEHNIŠKA FAKULTETA

DIPLOMSKA NALOGA

**UVEDBA SISTEMA VODENJA VARNOSTI IN ZDRAVJA PRI DELU V
ISKRI AVTOELEKTRIKI D. D.**

Kristina Kosič

Mentor: viš. pred. mag. Stojan Kokošar

Nova Gorica, 2007

ZAHVALA

Najprej bi se zahvalila celotnemu kolektivu Iskre Avtoelektrike d. d., Asinga d. o. o., Iskre Bovec d. o. o. in g. Viljemu Strašku, ker ste mi omogočili pridobiti nova znanja in izkušnje na področju uvajanja sistemov vodenja v poslovne procese, na podlagi katerih je nastala moja diplomska naloga. Predvsem bi rada izpostavila svojega mentorja in vodjo področja varnosti pri delu v Iskri Avtoelektriki d. d. g. Tomaža Kulota, ter sodelavca g. Simona Šibeljo, brez katerih sistem vodenja varnosti in zdravja pri delu ne bi zaživel. Hvala vama za vso strokovno pomoč, zaupanje in prijetno delovno okolje.

Iskrena hvala mentorju mag. Stojanu Kokošarju, ki mi je bil kljub začetnim težavam vedno na razpolago za nasvet in pomoč pri oblikovanju diplomske naloge.

Zahvaljujem se svoji lektorici in dobri prijateljici mag. Ani Toroš za vse spodbudne besede ter ga. Petri Rijavec za strokovni prevod izvlečka diplomske naloge.

Diplomo posvečam svoji družini: očetu, pokojni mami in svojemu življenjskemu sopotniku Marku, ki so vedno verjeli vame in bili moja gonilna sila.

IZVLEČEK

S podpisom politike varnosti in zdravja pri delu avgusta 2006 se je Iskra Avtoelektrika zavezala k zagotavljanju varnega in zdravega dela v svojem delovnem okolju. Dobri in prijetni delovni pogoji ter ustrezna in varna delovna mesta pozitivno vplivajo na počutje in zdravje vseh zaposlenih. Pri tem jih razbremenjujemo stresnih situacij, motiviramo k večji produktivnosti in boljšim finančnim rezultatom.

Uvedba sistema vodenja varnosti in zdravja pri delu, kot ga določa standard 18001:1999 odraža željo podjetja po izboljšanju učinkovitosti obvladovanja tveganj za nastanek poškodb in zdravstvenih okvar. Sistem vodenja poudarja predvsem preventivno delovanje in predpisuje vrsto rednih aktivnosti, ki bodo Iskri Avtoelektriki omogočile celovit pogled nad varnostjo in zdravjem pri delu.

ABSTRACT

By signing the policy on safety and health at work in August 2006, Iskra Avtoelektrika bound itself to ensure safe and healthy work in its working environment. Good and employee-friendly working conditions as well as appropriate and safe workplaces have a favourable effect on health and well being of all employees. We try to relieve them of stressful situations and motivate to gain higher productivity and better financial results.

Introduction of the management system of health and safety at work as defined by OHSAS 18001:1999, reflects the company's endeavours to control the risks of injuries and health damages. The management system emphasizes especially preventive actions and requires a range of regular activities, which will enable Iskra Avtoelektrika to have a full view of health and safety at work.

KLJUČNE BESEDE

Varnosti in zdravja pri delu, sistem vodenja, OHSAS 18001:1999, sistemski pristop, nenehno izboljševanje, Ocena tveganja, poškodbe pri delu, presoja, neskladnost.

KEY WORDS

health and safety at work, management system, OHSAS 18001:1999, systematic approach, continuous improvement, risk assessment, injuries at work, audit, nonconformity.

KAZALO

1.	UVOD	1
2.	SPLOŠNO.....	3
3.	PRAVNA UREDITEV VARNOSTI IN ZDRAVJA PRI DELU	4
3.1	Mednarodni pravni viri	4
3.2	Notranji pravni viri	5
4.	TEŽNJE IN USMERITVE NA PODROČJU VARNOSTI IN ZDRAVJA PRI DELU	6
5.	ISKRA AVTOELEKTRIKA D. D.	7
5.1	Vizija in poslanstvo	7
5.2	Zgodovina	7
5.3	Proizvodni program	8
5.4	Organizacijska struktura	9
6.	ORGANIZIRANOST VARNOSTI IN ZDRAVJA PRI DELU V ISKRI AVTOELEKTRIKI.....	12
7.	ANALIZA DEJANSKEGA STANJA NA PODROČJU VARNOSTI IN ZDRAVJA PRI DELU TER VARSTVA PRED POŽARI ZA LETO 2006 V ISKRI AVTOELEKTRIKI.....	14
7.1	Poškodbe pri delu.....	14
7.2	Preventivni zdravstveni pregledi	15
7.3	Periodični pregledi delovne opreme	15
7.4	Izobraževanje in preizkus znanja iz varnosti in zdravja pri delu	16
7.5	Protipožarna varnost	16

8.	SISTEMSKI PRISTOP K VODENJU VARNOSTI IN ZDRAVJA PRI DELU	18
8.1	Sistemi vodenja varnosti in zdravja pri delu.....	19
9.	OHSAS 18001	20
9.1	Uporaba.....	21
9.2	Struktura.....	22
10.	VZPOSTAVITEV SISTEMA VODENJA VARNOSTI IN ZDRAVJA PRI DELU V ISKRI AVTOELEKTRIKI D.D.	23
10.1	Politika varnosti in zdravja pri delu.....	23
10.2	Ocena tveganja – temelj sistema vodenja.....	24
10.3	Zakonodajne in druge zahteve.....	27
10.4	Cilji in programi	29
10.5	Odgovornosti	30
10.6	Usposabljanje in usposobljenost zaposlenih	32
10.7	Komunikacija in sodelovanje	33
10.8	Dokumentacija sistema vodenja varnosti in zdravja pri delu.....	34
10.9	Obvladovanje delovanja	37
10.10	Pripravljenost in odziv na izredne razmere	39
10.11	Nadzorovalno spremljanje in merjenje.....	41
10.12	Neskladnosti, korektivni in preventivni ukrepi	44
10.13	Zapisi in njihovo vodenje.....	45
10.14	Presoja sistema	46

10.15	Vloga vodstva in vodstveni pregled	50
11.	ZAKLJUČEK	51
12.	LITERATURA	52
KAZALO SLIK		
Slika 1:	Pogled na Iskro Avtoelektriko d. d.	8
Slika 2:	Izdelki	9
Slika 3:	Organizacijska shema Skupine	11
Slika 4:	Shematski prikaz povezanosti Področja varnosti pri delu z vodstvom.....	13
Slika 5:	Diagram števila poškodb po letih	14
Slika 6:	Reševanje ponesrečenca	17
Slika 7:	Gašenje s peno	17
Slika 8:	Ustrezna zaščita reševalcev	17
Slika 9:	Sistem vodenja varnosti in zdravja pri delu.....	18
Slika 10:	Stalne izboljšave so osnovno načelo OHSAS 18001.....	21
Slika 11:	OHSAS 18001:1999	22
Slika 12:	Grafični prikaz ocenjevanja nevarnosti delovnih mest po metodi POT	25
Slika 13:	Elektronski dokumentacijski sistem (EDOS)	27
Slika 14:	Register zakonskih in drugih zahtev	28
Slika 15:	Spletna stran Registra predpisov Slovenije	29
Slika 16:	Smeri komunikacije v organizaciji	34
Slika 17:	Dokumentacija sistema	35

Slika 18: Diagram poteka dokumentacije sistema	36
Slika 19: Industrijska gasilska enota Iskra Avtoelektrika	41
Slika 20: Ekipa prve pomoči Iskra Avtoelektrika	41
Slika 21: Shema sistema vodenja kakovosti	47
Slika 22: Potek presoje	49
Slika 23: Vodi in izhodi vodstvenega pregleda	50

KAZALO TABEL

Tabela 1: Vzroki poškodb pri delu v Iskri Avtoelektriki d. d.	15
Tabela 2: Primer tabele ciljev in programov	30
Tabela 3: Matrika odgovornosti za sistem	31
Tabela 4: Seznam navodil iz varnosti in zdravja pri delu v SPE Mehatronika	39
Tabela 5: Pregledi in preizkusi v letu 2006 za SPE MEH	43
Tabela 6: Register zapisov	46

PRILOGA 1: Povzetek Ocene tveganja

PRILOGA 2: Vprašalnik za dobavitelje in pogodbenike

PRILOGA 3: Navodila za obiskovalce

PRILOGA 4: Navodila za varno delo

PRILOGA 5: Protokol za preizkus delovne opreme

PRILOGA 6: Poročilo o neskladnosti

PRILOGA 7: Zapisnik o raziskavi poškodbe pri delu in korektivnih ukrepih

PRILOGA 8: Potrdilo o usposabljanju za notranje presojevalce

1. UVOD

Ni potrebno poudarjati, da so zaposleni najpomembnejši del slehernega kolektiva – tudi Iskre Avtoelektrike d. d. S podpisom Politike varnosti in zdravja pri delu avgusta 2006, se je Iskra Avtoelektrika d. d. zavezala k zagotavljanju varnega in zdravega dela v svojem delovnem okolju. Dobri in prijetni delovni pogoji ter ustrezna in varna delovna mesta pozitivno vplivajo na počutje in zdravje vseh zaposlenih. Pri tem jih razbremenjujemo stresnih situacij in motiviramo k večji produktivnosti in boljšim finančnim rezultatom.

Problem v Iskri Avtoelektriki na področju varnost in zdravja pri delu predstavljajo poškodbe pri delu. Čeprav njihovo število z leti upada, je število dni bolovanj zaradi resnosti poškodb še vedno visoko. Temu gre pripisati dejstvo, da je podjetje v panogi elektroindustrije, kjer je verjetnost nastanka poškodb in zdravstvenih okvar precejšnja. Poleg tega se je z leti pokazalo, da ima podjetje nesistemske vodenje varnosti in zdravja pri delu, saj mu ni omogočalo učinkovito obvladovanje tveganj za nastanek poškodb in drugih zdravstvenih okvar.

Namen diplomske naloge je torej prikazati, da klasičen oziroma statičen pristop vodenja varnosti in zdravja pri delu, ki je obstajal v Iskri Avtoelektriki d. d. ni bil dovolj učinkovit, da bi sledil stalnim spremembam, ki jim je podvržena organizacija.

Iskra Avtoelektriko je z odločitvijo, da uvede sistem vodenja varnosti in zdravja pri delu po standardu OHSAS 18001, postavila korak pred konkurenco. Sistemski pristop, ki ga poudarja standard OHSAS 18001, bo omogočal uspešen razvoj varnosti in zdravja pri delu ter učinkovito obvladovanje tveganj za nastanek poškodb in zdravstvenih okvar.

Projektnemu timu, ki mu je bila dodeljena ta zahtevna naloga, sem se priključila februarja 2006 v okviru praktičnega usposabljanja in moje sodelovanje se nadaljuje še danes.

Cilj diplomske naloge je predstavitev našega dela in načina uvedbe sistema vodenja varnosti in zdravja pri delu v vse procese in na vse nivoje Iskre Avtoelektrike d. d., kot je opredeljeno v Politiki varnosti in zdravja pri delu. Naše delo je temeljilo na vključevanju zaposlenih in najvišjega vodstva.

Pri oblikovanju diplomske naloge sem pretežno uporabljala interno gradivo Iskre Avtoelektrike. Analizirala sem trenutno stanje varnosti in zdravja pri delu, proučila zahteve ter način uvajanja standarda OHSAS 18001 v vse procese Iskre Avtoelektrike d. d. Strokovna vprašanja iz področja varnosti in zdravja sta mi pomagala obrazložiti g. Tomaž Kulot, vodja Področja varnosti pri delu v Iskri Avtoelektriki in varnostni inženir g. Simon Šibelja.

2. SPLOŠNO

Naraščanje zahtev trga, velika konkurenca in hitre spremembe poslovanja zahtevajo od organizacije stalno prilagajanje. Najuspešnejše se zavedajo, da skrb za varnost in zdravje pri delu povečuje zadovoljstvo in učinkovitost zaposlenih.

Organizacija mora zaradi razvoja in nenehnega izboljševanja svojih izdelkov in storitev stalno spreminjati poslovne procese. S tem se spreminjajo tveganja, način njihovega obvladovanja in posledično tudi odnos do varnosti in zdravja pri delu.

Pomanjkljiva skrb za varnost in zdravje v podjetjih povzroča poškodbe in bolezni. Z ustreznim usposabljanjem in motiviranjem zaposlenih, s pravilno ureditvijo delovnega mesta in varno zasnovano delovne opreme se temu izognemo. Pri tem se:

- zmanjšuje izgube posameznika in izgubo človeških virov zaradi nezgod in okvar zdravja,
- zmanjšuje podjetju posredne in neposredne stroške,
- zmanjšuje verjetnost kazenskega pregona,
- izboljšuje mnenje kupcev in mnenje o podjetju,
- dviguje moralo zaposlenih.

Poškodbe in zdravstvene okvare vplivajo na posameznika na fizični (zamanjašana delovna zmožnost in invalidnost) in psihični ravni ter na ravni splošnega zdravja, s čimer mu zmanjšujejo kakovost življenja. Prizadeti posameznik ima po poškodbi in/ali zdravstveni okvari tudi finančne stroške, ki jih niti odškodnine niti nadomestila ne povrnejo v celoti. Ti finančni stroški so: stroški zdravljenja, izguba zaslužka, višji življenjski stroški zaradi posebnega transporta, preureditve in prilagoditve bivanja.

Škoda, ki jo utрпи Slovenija na leto zaradi ne varnosti in zdravja pri delu, je približno 500 milijonov evrov (na osnovi ocene, da je letno 30.000 nezgod).

3. PRAVNA UREDITEV VARNOSTI IN ZDRAVJA PRI DELU

3.1 Mednarodni pravni viri

Sodobne pravne osnove varnosti in zdravja pri delu so med drugim zapisane v mednarodnih pravnih virih. To so zlasti konvencije ter priporočila mednarodnih organizacij. Najpomembnejši mednarodni pravni viri varnosti in zdravja so:

- **Konvencija MOD št. 81 o inšpekciji dela v industriji in trgovini (Uradni list FLRJ, Mednarodne pogodbe, št. 5/56)** zahteva od držav članic, da organizirajo ustrezno notranje neodvisno strokovno inšpekcijsko telo za nadzor nad izvajanjem predpisov iz področja dela (varnosti).
- **Konvencija MOD št. 155 o varstvu pri delu, zdravstvenemu varstvu in delovnem okolju (Uradni list SFRJ, Mednarodne pogodbe, št. 7/87)** zahteva od držav podpisnic, da na podlagi posvetovanj z reprezentativnimi organizacijami delavcev in delodajalcev ter ob upoštevanju domačih okoliščin in pogojev opredelijo, izvajajo in občasno dopolnjujejo tako politiko varnosti in zdravja pri delu, ki bo preprečila poškodbe pri delu, poklicne bolezni ter druge poškodbe povezane z delom.
- **Konvencija MOD št. 161 o službah medicine dela (Uradni list SFRJ, Mednarodne pogodbe, št. 14/89)** nalaga delodajalcu odgovornost za zdravje in varnost delavcev, ki so pri njem zaposleni.
- **Direktiva Evropske skupnosti št. 89/391/EGS, imenovana tudi okvirna direktiva, o uvedbi ukrepov za spodbujanje izboljšanja varnosti in zdravja delavcev pri delu** vsebuje splošna načela o varovanju pred poklicnimi nevarnostmi, za odpravljanje tveganj in drugih vzrokov za poškodbe pri delu, o obveščanju, usposabljanju, posvetovanju delavcev in njihovih predstavnikov ter splošne smernice za uresničitev načel v praksi. Slednja direktiva je podlaga za sisteme varnosti in zdravja pri delu.

3.2 Notranji pravni viri

Odnos med delojemalcem in delodajalcem ureja veliko zakonov in podzakonskih aktov. Za področje varnosti in zdravja pri delu je najpomembnejši Zakon o varnosti in zdravju pri delu (Ur. l. RS, št. 56/99 in 64/2001), ki določa:

- pravice in dolžnosti delodajalcev in delavcev,
- ukrepe za zagotavljanje varnosti in zdravja pri delu,
- organe, pristojne za varnost in zdravje pri delu,

Zakon o varnosti in zdravju pri delu se uporablja v vseh dejavnostih in za vse osebe, ki so zavarovane, in za izjeme.

Zakon o varnosti in zdravju pri delu je nastal na podlagi želje, da se zavaruje zdravje in življenje zaposlenih, in predpostavke, da ju ogroža delovni proces, ki je v oblasti delodajalca. Zato večji del zakona vsebuje obvezna pravila ravnanja, ki jih mora izpolnjevati delodajalec. Ključna dolžnost delodajalca v najširšem smislu je, da postavi učinkovit sistem za zagotavljanje varnosti in zdravja pri delu ter da ves čas skrbi za njegovo resnično delovanje.

4. TEŽNJE IN USMERITVE NA PODROČJU VARNOSTI IN ZDRAVJA PRI DELU

Izkušnje iz preteklosti so dokazale, da varnosti in zdravja pri delu ni mogoče obvladovati preko obveznih predpisov, posameznikov in zdrave pameti. Danes je varnost in zdravje pri delu potrebno voditi na pro-aktiven način, ki prepoznava tveganje, vzpostavlja kontrole, strukturo in odgovornost vodstva, vključuje usposabljanje in zavedanje, nadzorovalno spremlja izvajanje in presoje ter vključuje preglede s strani vodstva.

Mnoge od najhujših nezgod se dogajajo zaradi pritiska na ljudi, izčrpanosti, pomankljive usposobljenosti, pomanjkanja delovnih izkušenj, slabe komunikacije in neprimernih nazornih sistemov. To so napake, ki so posledica slabega vodenja.

Izboljšave na področju varnosti in zdravja pri delu so rezultat različnih faktorjev. Pomembno je boljše prepoznavanje vzrokov in učinkov nezgod ter z delom povezanih okvar zdravja. Potrebno je uvesti pristop, ki temelji na tveganjih, in spoznati, da je ugled podjetja pomemben.

Dosledno izvajanje varnosti in zdravja pri delu se vedno bolj dojema kot neposredna korist za organizacijo, odjemalce in javnost. Ne smemo prezreti, da se spremembe v kulturi vodenja odraža v izvajanju varnosti in zdravja pri delu, ki zaposlenim omogoča izboljšanje delovnih pogojev.

»Kultura varnosti in zdravja pri delu ne more obstajati v izolaciji«,¹ saj je odvisna od celostnega pristopa k poslovanju, kjer so vsi dejavniki varnosti in zdravja prisotni v vsakodnevnem delovanju.

---

¹ **Seminarsko gradivo za notranje presojevalce.** (2006) Interno gradivo. Šempeter pri Gorici: Iskra Avtoelektrika.

5. ISKRA AVTOELEKTRIKA D. D.

5.1 Vizija in poslanstvo

»Iskra Avtoelektrika ustvarja trajnostni razvoj in hoče z lastno blagovno znamko biti med vodilnimi svetovnimi dobavitelji zaganjalnikov in generatorjev, avtonomno napajalnih enosmernih električnih pogonskih sistemov, aktuatorjev in komponent na izbranih tržnih segmentih.«²

Iskra Avtoelektrika je globalni dobavitelj zaganjalnikov in generatorjev za motorje z notranjim zgorevanjem, avtonomno napajanih enosmernih električnih pogonskih sistemov in drugih zahtevnejših komponent za avtomobilsko industrijo kot so: vžigalne tuljave, tlačni ulitki iz lahkih zlitin, plastični in hladno kovani deli. Te programe dopolnjujeta še tehnološki razvoj ter proizvodnja posebne opreme in orodij.

Podjetje razvija, proizvaja in trži globalno z lastno proizvodno in prodajno-logistično mrežo, ki poleg podpore industrijskim odjemalcem, trži tudi širok izbor proizvodov za drugo vgradnjo. Prepoznana je po inovativnosti, trajnostnem razvoju, visoki kakovosti ter veliki tržni in razvojni podpori svojim odjemalcem. Prepoznavnost temelji na kompetentnih ljudeh in fleksibilnih procesih.

5.2 Zgodovina

Načrti za dolgoročni razvoj so ob koncu petdesetih let narekovali kranjski Iskri, da v svojem sestavu organizira posamezne specializirane obrate in del proizvodnje preseli v kraje, kjer ni bilo proizvodnje in veliko nezaposlenega prebivalstva.

Leta 1960 se je proizvodnja avtoelektričnih izdelkov preselila iz Iskre Kranj na lokacijo v Šempeter pri Gorici (slika 1). Zbirati se je začel nov kolektiv, ki je februarja že začel s proizvodnjo in tudi naredil prvi zaganjalnik. Uradna otvoritev je bila 23. 2. 1960.

---

² **Vodnik po Iskri Avtoelektriki 2006.** (2006) Interno gradivo. Pridobljeno z internega spleta IAE 1. 2. 2007: <http://intranet.org.iskra/> .

Slika 1: Pogled na Iskro Avtoelektriko d. d.³

Nagla obnova, postopna graditev novih delovnih prostorov in nakup novih strojev so dajali mladi ekipi moč in voljo, da je pričela uveljavljati in utrjevati svoj lastni proizvodni program. Tako je iz majhnega proizvodnega obrata kmalu zrasla velika tovarna, katere posebni uspehi so bili vidni v velikoserijski proizvodnji. Leta 1975 se je Iskra Avtoelektrika samoupravno organizirala, iz enovite delovne organizacije je ustanovila temeljne organizacije združenega dela, ki so poslovale do 31. 12. 1989. Leta 1990 je začela poslovati kot družbeno podjetje, od leta 1991 pa je registrirana kot delniška družba. Lastninsko preoblikovanje podjetja se je zaključilo leta 1997. V letu 2004 pa je Iskra Avtoelektrika delnice uvrstila na organizirani trg vrednostnih papirjev na Ljubljanski borzi.

Danes je Iskra Avtoelektrika uveljavljeno evropsko podjetje na področju razvoja, proizvodnje in trženja avtoelektričnih izdelkov in enosmernih motorjev. V letu 2005 so praznovali 45-letnico obstoja in delovanja Iskre Avtoelektrike, ter trenutno v skupini zaposlujejo 2150 delavcev.

5.3 Proizvodni program

V Iskri Avtoelektriki d. d. in njenih hčerinskih družbah razvijajo, izdelujejo in tržijo električno opremo za vozila, plovila in mobilno hidravliko. Sem sodijo zaganjalniki, alternatorji, enosmerni motorji, pogonski sistemi, stikala, krmilniki, vžigalne tuljave, hladno oblikovani deli, navitja, plastični deli in aluminijasti ulitki iz tlačnega litja,

---

³ Pridobljeno z internega spleta IAE dne 20. 2. 2007: <http://intranet.org.iskra>.

orodja za kovinsko-predelovalno industrijo ter posebna proizvodna in kontrolna oprema (slika 2)

Slika 2: Izdelki⁴

5.4 Organizacijska struktura

Na sliki 3 je prikazana nova organizacijska struktura Skupine Iskra Avtoelektrika. S 1. 5. 2006 se je namreč Iskra Avtoelektrika (IAE) reorganizirala in začela je veljati nova sistematizacija delovnih mest.

Divizija je nov organizacijski pojem na ravni skupine Iskra Avtoelektrika. Divizija je navidezna organizacijska oblika, ki s prodajno-proizvodnega vidika tvori zaokroženo poslovno področje v katerem so lahko zajete organizacijske enote obvladujoče družbe in/ali posamezne odvisne družbe skupine Iskra Avtoelektrika. Namen organiziranja divizij je zagotavljati rast in dobičkonosnost posameznih poslovnih področjih na globalni ravni, ki z učinkovitejšo koordinacijo aktivnosti med enotami in družbami povezanimi v divizije zagotavljajo uspešnejše poslovanje in izkoriščanje sinergij.

Jedro posamezne divizije praviloma predstavlja strateška poslovna enota (SPE) v obvladujoči družbi. Iz tega izhaja, da je direktor strateške poslovne enote zadolžen za

---

⁴ Pridobljeno s svetovnega spleta dne 20. 2. 2007: http://www.iskra-ae.com/slo/news_materials.php.

koordinacijo poslovnih aktivnosti povezanih z odvisnimi družbami, ki tvorijo divizijo.

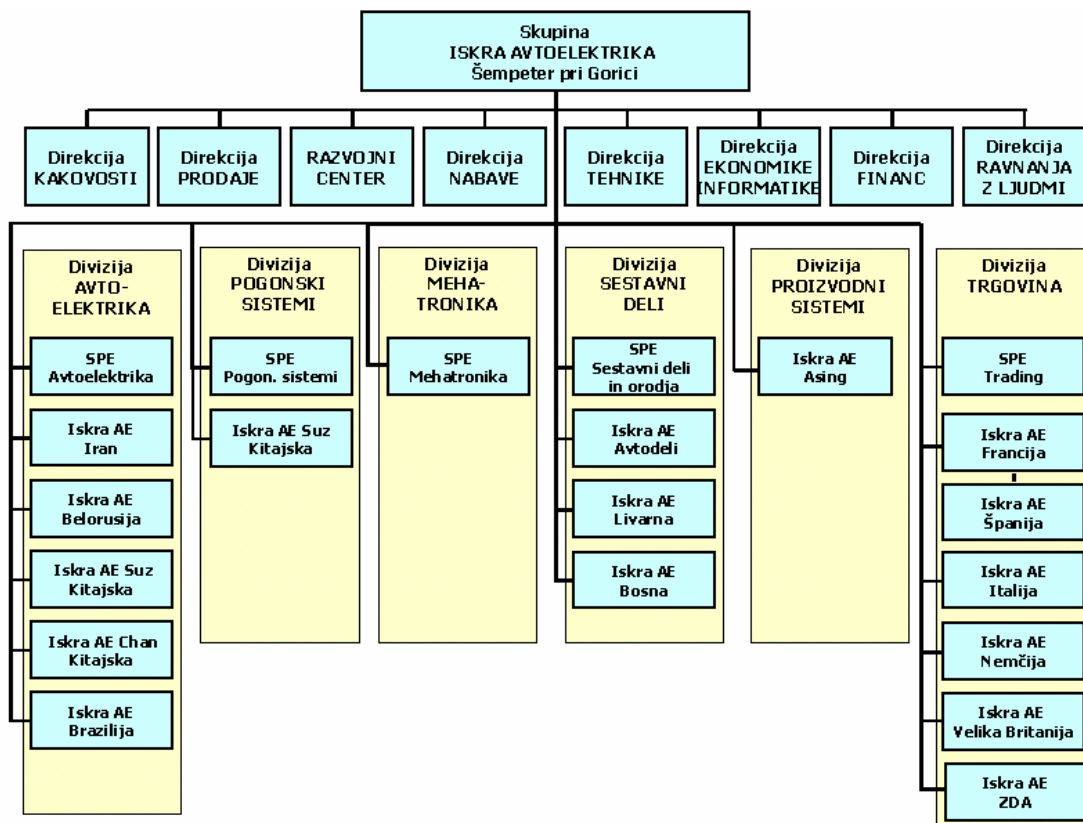
Organizacijo Iskra Avtoelektrika sestavljajo: Uprava, 5 strateških poslovnih enot (SPE), 8 direktij in razvojni center.

Strateške poslovne enote so:

- SPE Avtoelektrika,
- SPE Pogonski sistemi,
- SPE Mehatronika,
- SPE Sestavni deli,
- SPE Trading.

Direkcije in razvojni center so:

- Direkcija kakovosti,
- Direkcija prodaje,
- Direkcija nabave,
- Direkcija tehnike,
- Direkcija ekonomike in informatike,
- Direkcija financ,
- Direkcija ravnanja z ljudmi,
- Razvojni center.

Slika 3: Organizacijska shema Skupine⁵

⁵ Pridobljeno z internega spleta IAE dne 20. 2. 2007: <http://intranet.org.iskra/Pravilniki>.

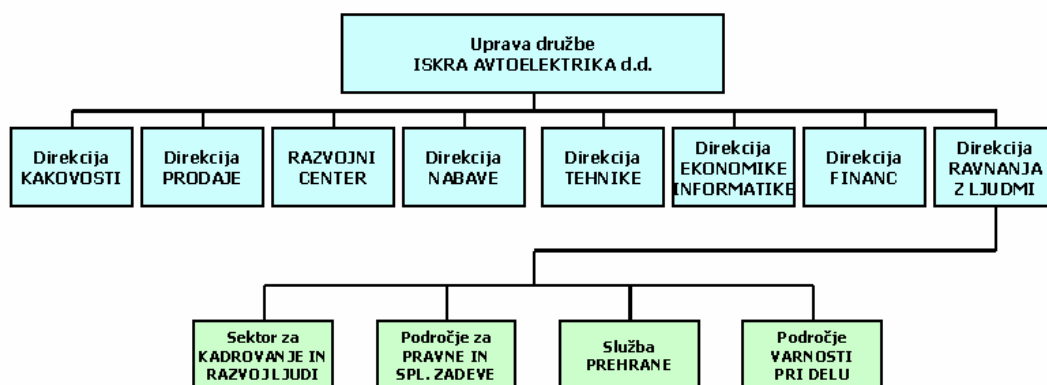
6. ORGANIZIRANOST VARNOSTI IN ZDRAVJA PRI DELU V ISKRI AVTOELEKTRIKI

Organiziranost varnosti in zdravja pri delu je določena v Izjavi o varnosti z oceno tveganja. V njej so določene naloge in odgovornosti odgovornih oseb za varnost in zdravje pri delu.

Za opravljanje strokovnih nalog je v Iskri Avtoelektriki organizirana strokovna služba za varnost in zdravje pri delu, ki ima v zvezi z varnostjo in zdravjem pri delu ter varstvom pred požari naslednje odgovornosti:

- organizira splošno in periodno izobraževanje iz varnosti in zdravja pri delu ter požarne varnosti,
- izdeluje oceno tveganja za posamezno delovno mesto v posamezni organizacijski enoti,
- skrbi, da so vsi prostori skupine IAE opremljeni z zadostno in ustrezno opremo protipožarne varnosti, in organizira periodično kontrolo te opreme,
- prepove delo na delovnem mestu, če ugotovi, da sta ogroženi varnost in zdravje, protipožarna varnost, ter življenje zaposlenih,
- organizira in nadzira zdravstvene preglede vseh zaposlenih,
- nadzira, ali se zaposleni med delovnim procesom ravnavajo po ustreznih varnostnih ukrepih, normativih, standardih in tehničnih predpisih in ali jih pravilno uporabljajo.

Strokovna služba – Področje varnosti pri delu je organizirana v Direkciji ravnanja z ljudmi. Na sliki 4 je prikazana shema povezanosti Področja varnosti pri delu z vodstvom.

Slika 4: Shematski prikaz povezanosti Področja varnosti pri delu z vodstvom⁶

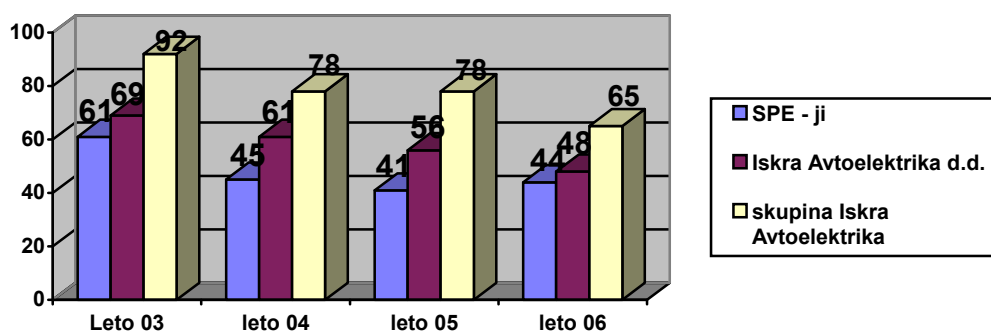
---

⁶Pridobljeno z internega spleta IAE dne 20. 2. 2007: <http://intranet.org.iskra/Pravilniki>.

7. ANALIZA DEJANSKEGA STANJA NA PODROČJU VARNOSTI IN ZDRAVJA PRI DELU TER VARSTVA PRED POŽARI ZA LETO 2006 V ISKRI AVTOELEKTRIKI

7.1 Poškodbe pri delu

V letu 2006 se je v skupini Iskra Avtoelektrika poškodovalo 65 delavcev oziroma 13 manj kot v letu 2005. Kot prikazuje slika 5 se je število poškodb pri delu se je znižalo tako v Iskri Avtoelektriki d. d. kot tudi v odvisnih družbah.

Slika 5: Diagram števila poškodb po letih⁷

Za posledicami poškodb pri delu so bili delavci na bolniškem dopustu 766 dni, kar je za kar 613 dni manj kot v letu 2005.

Prevladujoči vzroki za poškodbe pri delu v Iskri Avtoelektriki niso varnostno tehnične narave, ampak so to tako imenovani človeški faktorji (stres, neprevidnost, nezbranost, itd.).

Število poškodb pri delu (na poti na delo in iz dela) se je v letu 2006 bistveno znižalo, iz 18 na 5, saj so bile na prvem mestu v letu 2005 ravno omenjene poškodbe (na poti na delo in iz dela).

V letu 2006 je bilo med poškodbami največ stisnitev oziroma vreznin (tabela 1).

---

⁷ Šibelja, S. (2007). Poročilo o varnosti in zdravju pri delu ter varstvu pred požari za leto 2006. Interno gradivo. Šempeter pri Gorici: Iskra Avtoelektrika.

Tabela 1: Vzroki poškodb pri delu v Iskri Avtoelektriki d. d.⁸

Vzrok poškodbe	Število poškodb
1. Stisnitev ali vkleščenje	10
2. Vreznina	10
3. Udarec	8
4. Tujek v oko	7
5. Padeč osebe ali predmeta	6
6. Poškodba na poti na delo oz. iz dela	5
7. Zvin ali zlom	2
Skupaj :	48

7.2 Preventivni zdravstveni pregledi

V letu 2006 je bilo v Iskri Avtoelektriki d. d. opravljenih skupno 527 preventivnih zdravstvenih pregledov pri pooblaščenih zdravnicah in specialistki medicine dela.

Od tega je bilo obdobjnih periodičnih zdravstvenih pregledov 262, predhodnih (novo sprejeti) zdravstvenih pregledov pa 265.

7.3 Periodični pregledi delovne opreme

V sklopu periodičnih pregledov delovne opreme se je v letu 2006 pregledalo in preizkusilo 377 strojev v delniški družbi in odvisnih družbah. Pri pregledih in odpravi določenih pomanjkljivosti se je izdelalo poročila o pregledu – obratovalna dovoljenja (certifikate).

---

⁸ Šibelja, S. (2007). Poročilo o varnosti in zdravju pri delu ter varstvu pred požari za leto 2006. Interno gradivo. Šempeter pri Gorici: Iskra Avtoelektrika.

7.4 Izobraževanje in preizkus znanja iz varnosti in zdravja pri delu

Izobraževanje in preizkus znanja iz varnosti in zdravja pri delu se je izvedlo za skupno kar **1960** delavcev :

- Preizkus usposobljenosti iz varnosti in zdravja pri delu ter varstva pred požari je opravljalo 265 novo zaposlenih delavcev.
- Obdobni teoretični in praktični preizkus usposobljenosti iz varnosti in zdravja pri delu ter varstva pred požari je skupno opravljalo 624 zaposlenih.
- Teoretičnega in praktičnega preizkusa usposobljenosti iz varnosti in zdravja pri delu se je udeležilo 498 oseb, ki so opravljali strokovno prakso oziroma delo preko mladinskega servisa.
- Uvajalnega seminarja, ki je bil izveden skupaj s Sektorjem za kadrovanje in razvoj ter Direkcijo kakovosti, se je udeležilo 20 na novo zaposlenih.
- Usposabljanje in preverjanje znanja za delavce, ki ravnaajo z nevarnimi kemikalijami, je opravljalo skupno 299 zaposlenih.
- Izobraževanje in preizkus znanja iz varnosti in zdravja pri delu za voznike viličarjev je opravljalo 33 zaposlenih.
- Obnovitvenega tečaja iz varnosti in zdravja pri delu ter varstva pred požari za Električarje se je udeležilo 19 zaposlenih.
- Preko agencije Adecco je usposabljanje opravljajo 198 novozaposlenih.
- Preko podjetja Varnost d. o. o. so pri nas opravljali preizkus znanja 4 delavci.

7.5 Protipožarna varnost

V letu 2006 je pooblaščen servis – JZGRD GE Nova Gorica opravil letno kontrolo 305 gasilnih aparatov in 100 hidrantnih omaric ter redni pregled hidrantnega omrežja. Zamenjalo se je tudi nekatere dotrajane gasilne aparate, ki so starejši od dvajset let.

V kemijskem laboratoriju in v direkciji razvoja (preizkuševalnica) se je namestilo javljalce dima, ki so povezani s centralo za obveščanje (v stari vratarnici).

Dopolnili in prilagodili smo Požarni red, Požarni načrt ter Načrt reševanja (evakuacije) ter jih v novi obliki izobesili po objektih v Iskri Avtoelektriki d. d.

Med pomembnejše dogodke spada tudi gasilsko reševalna vaja, ki smo jo izvedli 20. septembra v sodelovanju z gasilskimi enotami: JZGRD GE Nova Gorica, PGD Šempeter pri Gorici ter Industrijsko gasilsko enoto Iskra Avtoelektrika d.d.. V vaji je sodelovalo 30 gasilcev s sedmimi različnimi vozili (slika 6, slika 7, slika 8).

Slika 6: Reševanje ponesrečenca⁹

Slika 7: Gašenje s peno¹⁰

Slika 8: Ustrezna zaščita reševalcev¹¹

---

⁹ **Gasilsko reševalna vaja** (20. 9. 2006) Interno gradivo. Šempeter pri Gorici: Iskra Avtoelektrika.

¹⁰ **Gasilsko reševalna vaja** (20. 9. 2006) Interno gradivo. Šempeter pri Gorici: Iskra Avtoelektrika.

¹¹ **Gasilsko reševalna vaja** (20. 9. 2006) Interno gradivo. Šempeter pri Gorici: Iskra Avtoelektrika.

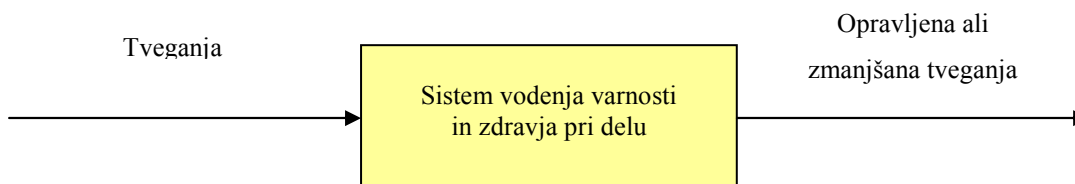
8. SISTEMSKI PRISTOP K VODENJU VARNOSTI IN ZDRAVJA PRI DELU

Sistem vodenja varnosti in zdravja pri delu je nabor izkušenj najboljših in vodilnih svetovnih organizacij, ki želijo učinkovito in uspešno izboljševati varnost in zdravje zaposlenih pri delu. Pogosto se navaja, da je sistem vodenja varnosti in zdravja pri delu »strukturiran proces za odpravo oz. zmanjšanje tveganj in posledično za odpravo oz. zmanjšanje poškodb in bolezni v zvezi z delom na najnižji možni nivo«.¹²

Učinkovito izvajanje zahtev standardov vodenja varnosti in zdravja pri delu, omogoča organizaciji potrebne informacije in način za odločanje, oblikovanje in stalno izboljševanje aktivnosti na tem področju.

Pri sistemskem pristopu je lahko vodstvo v vsakem trenutku seznanjeno s tveganji v zvezi z varnostjo in zdravjem pri delu, kar je zelo pomembno za učinkovito vodenje in poslovanje. Z izpolnjevanjem zahtev standarda nam sistematičen pristop poda odgovore na vprašanja:

- kje smo,
- kam želimo,
- kako do tja pridemo ter s tem zagotovimo nenehno izboljševanje.

Slika 9: Sistem vodenja varnosti in zdravja pri delu

---

¹² **Seražin, M.** (2005). Ocena tveganja je narejena. Kako naprej? Sistemi vodenja varnosti in zdravja pri delu. Ljubljana: Slovenski inštitut za kakovost in meroslovje.

Smiselnost uvajanja sistema vodenja varnosti in zdravja pri delu vidimo pri obvladovanju zakonodaje iz varnosti in zdravja pri delu. Če v to področje niso vpletene vse zainteresirane stranke je njeno obvladovanje in poznavanje skrajno težavno.

Organizacija mora vzpostaviti postopek obvladovanja zakonskih zahtev iz varnosti in zdravja pri delu, ker v nasprotnem primeru obstaja nevarnost, da vseh sploh ne prepozna in jih posledično ne more izpolnjevati.

Zavedati se moramo, da prepoznavanje zahtev ni dovolj. Pomembno je, da se slednje sporoča zaposlenim, ki jih bodo uporabljali in izpolnjevali v delovnih procesih.

8.1 Sistemi vodenja varnosti in zdravja pri delu

Trenutno enotnega mednarodnega standarda za sisteme vodenja varnosti in zdravja pri delu še nimamo. Ker pa v organizacijah narašča skrb in potreba po sistemskem urejanju varnosti in zdravja pri delu, so se v svetu razvili različni modeli vodenja. Najbolj znani so:

- OHRIS (Sistem vodenja zdravja in tveganj pri delu) na Bavarskem,
- AS/NZS 4801:2001 in AS/NZS 4804:2001 v Avstraliji in Novi Zelandiji,
- OHSAS 18001:1999 (Sistemi vodenja varnosti in zdravja pri delu – Specifikacija) v Evropi.

9. OHSAS 18001

OHSAS 18001 (*Occupational Health and Safety Assessment Series*) je najbolj uveljavljen standard za sisteme vodenja varnosti in zdravja pri delu v Evropi saj ga je sprejelo že 18 držav.

Družino standardov OHSAS 18000 sestavljata dva standarda z dopolnitvami:

- OHSAS 18001:1999 – Sistem vodenja varnosti in zdravja pri delu-Specifikacija,
- OHSAS 18001:1999 – Amendment 1:2002,
- OHSAS 18002:2000 – Sistem vodenja varnosti in zdravje pri delu – Vodila za vzpostavitev OHSAS 18001,
- OHSAS 18002:2000 Amendment 1:2002.

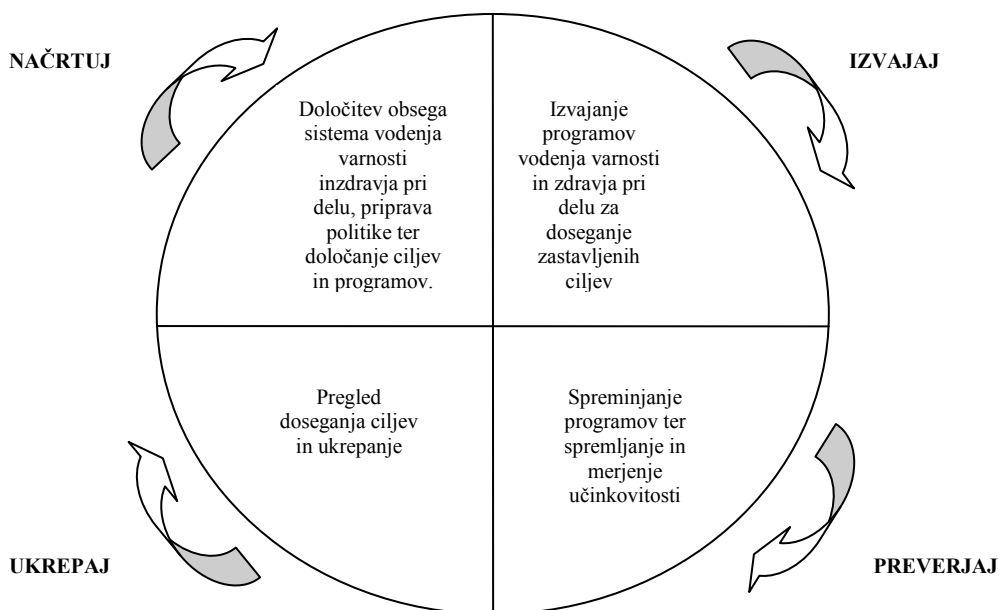
Vsebina standarda OHSAS 18001 je podana v obliki zahtev. Izpolnjevanje le-teh omogoča organizacijam obvladovanje tveganj in izboljševanje stanja varnosti in zdravja pri delu.

Standard ne predpisuje niti načina uvedbe zahtev niti kriterijev za merjenje učinkovitosti sistema vodenja. Vzpostavitev sistema je mogoča bodisi v organizaciji, kjer so procesi kompleksni in tvegani, bodisi v tisti, kjer so tveganja manjša. Razlika je le pri orodjih za izpolnjevanje zahtev, saj so v organizaciji s kompleksnejšimi procesi bolj zahtevnejša.

OHSAS 18001 vsebinsko dopolnjuje standard ISO 9001 in ISO 14001 in temelji na procesu nenehnih izboljšav, bolj znanem kot Demingov krog ali PDCA krog¹³, ki je prikazan na sliki 10.

---

¹³ PDCA krog : plan, do, check, act/načrtovati, izvajati, preveriti, ukrepati

Slika 10: Stalne izboljšave so osnovno načelo OHSAS 18001

9.1 Uporaba

Standard uporablja vsaka organizacija, ki želi:

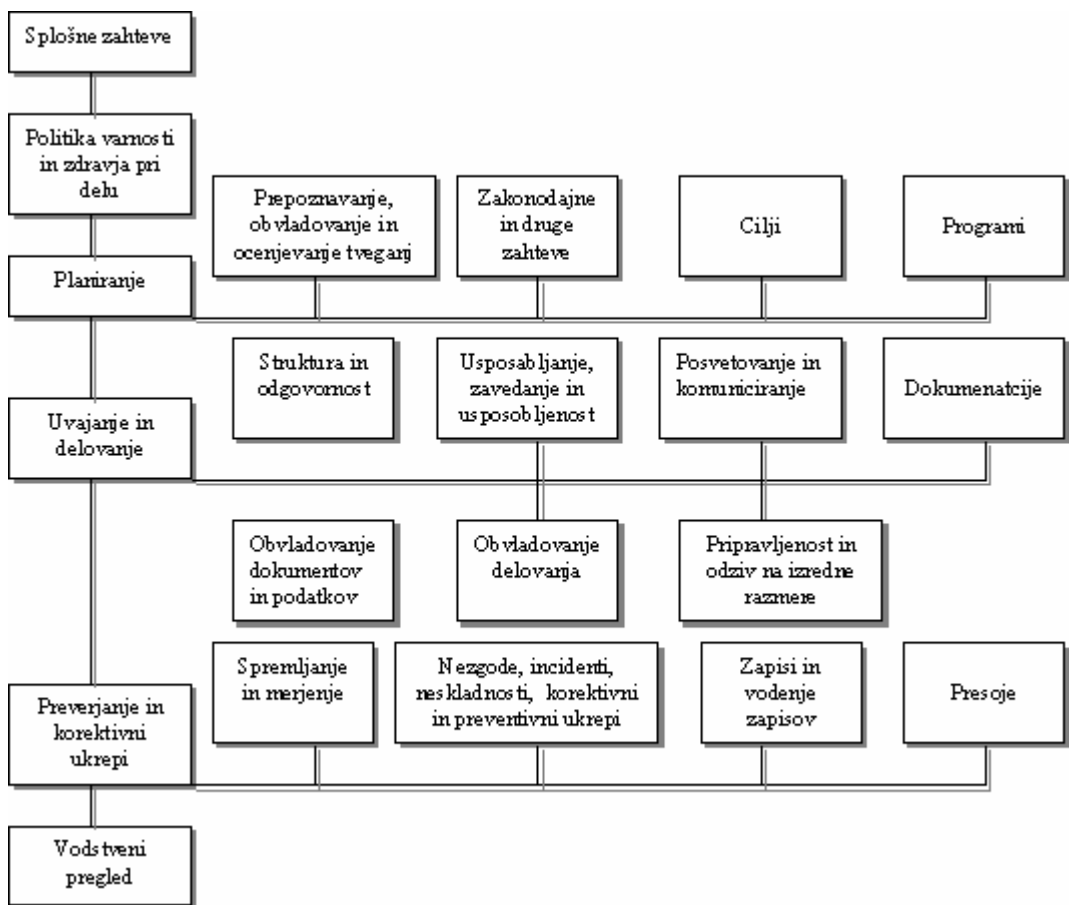
- vzpostaviti sistem vodenja varnosti in zdravja ter s tem odstraniti ali zmanjšati tveganja za zaposlene in druge zainteresirane stranke,
- izvajati, vzdrževati in stalno izboljševati sistem vodenja varnosti in zdravja pri delu,
- slediti opredeljeni politiki varnosti in zdravja pri delu,
- certificirati svoj sistem vodenja varnosti in zdravja pri zunanji organizaciji (BVQI, BSI, SIQ), ali
- izdati lastno izjavo o skladnosti z navedenim standardom.

9.2 Struktura

Struktura (specifikacija) standarda OHSAS 18001, je podobna strukturi standardov ISO 9001 in ISO 14001. Poleg uvoda sestavljajo standard štiri glavne točke:

1. predmet,
2. zveza z drugimi standardi,
3. izrazi in definicije,
4. elementi sistema vodenja in zahteve.

Najpomembnejša je četrta točka, v kateri so opredeljene vse zahteve za sistem vodenja varnosti in zdravja pri delu. Slednje so zajete v šestih obsežnih poglavjih:

Slika 11: OHSAS 18001:1999

10. VZPOSTAVITEV SISTEMA VODENJA VARNOSTI IN ZDRAVJA PRI DELU V ISKRI AVTOELEKTRIKI D.D.

Sistem vodenja varnosti in zdravja pri delu je v Iskri Avtoelektriki urejen z Izjavo o varnosti z oceno tveganja. Za nadgradnjo obstoječega sistema vodenja varnosti in zdrava pri delu je bil v letu 2005 odobren projekt Uvedbe standarda OHSAS 18001, ki se je začel dne 30. 8. 2005 in se to predvideno zaključil dne 30. 6. 2006. Glede na načrt so se določene aktivnosti med izvajanjem projekta spremenile in časovno se je delo nekoliko odmaknilo od načrtovanega roka. Z aktivnostmi smo pričeli šele konec februarja 2006. Sledila je sprememba termina certificiranja s strani organizacije BSI (**British Standard Institution**), ki so predlagali, da bi zaključno certifikacijsko presojo opravili konec maja 2007.

10.1 Politika varnosti in zdravja pri delu

»Osnova Politike varnosti in zdravja pri delu je širjenje pozitivne »varnostne kulture«¹⁴.

Vodstvo Iskre Avtoelektrike je avgusta 2006, podpisalo novo Politiko varnosti in zdravja pri delu, ki pravi:

»Na temelju Izjave o varnosti z oceno tveganja zagotavljamo varno in zdravo delo v svojem delovnem okolju. Zavezanost do varnega in zdravega dela izkazujemo s cilji, ki so usmerjeni v nenehno izboljševanje in iskanje rešitev, ki prispevajo k večji stopnji varnosti. Z namenom zmanjševanja tveganj so cilji primarno usmerjeni v skladnost z zakonskimi in drugimi zahtevami. V stalnem prizadevanju za ohranjanje varnosti in zdravja zaposlencev, usmerjamo uporabo postopkov, procesov, materialov in opreme v sprejemljiva tveganja. Uspešno izvajanje varnostne politike zahteva od vseh zaposlenih, da skrbijo za svojo varnost in varnost sodelavcev ter upoštevajo dana navodila za varno delo. Celovitost politike varnosti in zdravja pri delu je dokumentirana v sistemu vodenja ter skozi preglede izpostavljena nenehnemu

---

¹⁴ **Seražin, M.** (2005). Ocena tveganja je narejena. Kako naprej? Sistemi vodenja varnosti in zdravja pri delu. Ljubljana: Slovenski inštitut za kakovost in meroslovje.

izboljševanju, zmanjševanju tveganj in komuniciranju z zainteresiranimi strankami.«¹⁵

Zavedamo se, da je realizacija ukrepov varnosti in zdravja pri delu učinkovitejša ob vključevanju in sodelovanju zaposlenih. Zato smo pri oblikovanju politike vključevali mnenja zaposlenih in druge zainteresirane javnosti. Večina se namreč vedno bolj zaveda negativnih posledic dela in zato ji za varnost in zdravje pri delu ni vseeno.

Iskra Avtoelektrika se je s podpisom politike zavezala, da bo vzpostavljala, izvajala in izboljševala učinkovitost in uspešnost sistema vodenja varnosti in zdravja pri delu.

Politika varnosti in zdravja pri delu je tako izobešena na vseh vidnih mestih v Iskri Avtoelektriki, saj je pomembno, da so zaposleni in vsi tisti, od katerih je odvisno doseganje ciljev varnosti in zdravja pri delu, z njo seznanjeni, jo poznajo in razumejo.

Naš cilj je izpolnjevati in presegati zahteve, potrebe in pričakovanja vseh odjemalcev ter s tem povečati njihovo zadovoljstvo.

10.2 Ocena tveganja – temelj sistema vodenja

Temelj sistema vodenja varnosti in zdravja pri delu OHSAS 18001, je Izjava o varnosti z oceno tveganja. Slednja je celovit proces, s katerim organizacije prepoznajo nevarnosti, ovrednostijo tveganja in določijo njihovo obvladovanje.

Izjava o varnosti z oceno tveganja je bila v Iskri Avtoelektriki narejena v zakonsko določenem roku do 27. 7. 2001. Zahtevo po izvedbi ocene tveganja je podal Zakon o varnosti in zdravju pri delu (Ur. l. RS, št. 56/99 in 64/01). Ocena je bila izdelana na podlagi prilagojene SME (Small-medium Enterprise) metode, ki jo je izdelal IVD (Inštitut varstva pri delu) Maribor.

---

¹⁵ **Politika varnosti in zdravja pri delu.** (2006) Interno gradivo. Šempeter pri Gorici: Iskra Avtoelektrika.

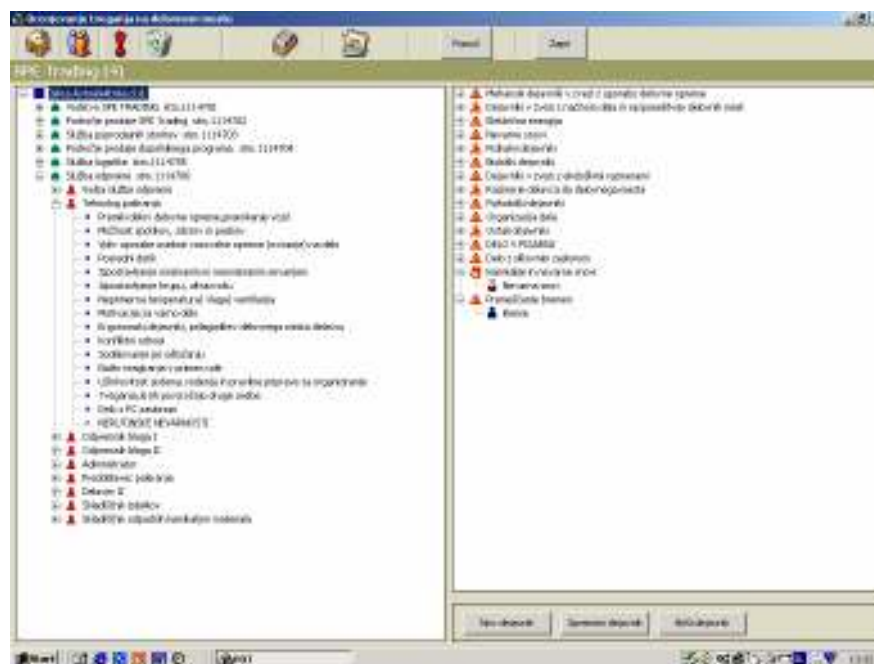
SME metoda je bil prvi računalniški program na tržišču in ga je bilo treba, zaradi zakonsko določenega roka čimprej izdelati. Slednja metoda (SME) je namenjena – kakor že tudi sama beseda pove – majhnim in srednjim podjetjem. Ker pa je Iskra Avtoelektrika d. d. podjetje z cca. 2000 zaposlenimi, se je ta metoda izkazala za neustrezno, preobsežno in preveč birokratsko.

Zato smo se lansko leto odločili, da naredimo revizijo Ocene tveganja po novi, bolj pregledni in učinkoviti metodi POT (**P**rogram za **o**cenjevanje **t**veganja).

Omenjena metoda omogoča hitrejši in učinkovitejši vpogled v dejavnike tveganja (nevarnosti) po:

- delovnih mestih oziroma
- organizacijskih enotah.

Grafični prikaz je na sliki 12.

Slika 12: Grafični prikaz ocenjevanja nevarnosti delovnih mest po metodi POT¹⁶

¹⁶ Pridobljeno iz Elektronskega dokumentacijskega sistema Iskre Avtoelektrike d.d. dne 22. 2. 2007.

Področje varnosti pri delu je želelo vsem zaposlenim v Iskri Avtoelektriki približati povzetek Ocene tveganja. Poenotili smo posamezne stopnje tveganja (nevarnosti) za vsako delovno mesto in ocenili stopnje tveganja v posameznih organizacijskih enotah.

Za posamezno organizacijsko enoto smo ocenili naslednja nevarnosti:

- Mehanske dejavnike
- Dejavnike v zvezi z načinom dela in razporeditvijo DM
- Električna energija
- Nevarne snovi
- Izpostavljenost fizikalnim dejavnikom
- Biološke dejavnike
- Ekološke razmere
- Razmerje delavca do delovnega mesta
- Psihološke dejavnike
- Organizacijo dela
- Ostale dejavnike

Oblikovali smo register z naslovom »Stopnje tveganja, cilji, zakonske in druge zahteve« in jih arhivirali v Elektronski dokumentacijski sistem (EDOS), do katerega imajo dostop vsi zaposleni Iskre Avtoelektrike d. d. (slika 13). Primer povzetka Ocene tveganja za SPE Trading se nahaja v prilogi 1.

Status	IDGA	Evidenca	Mesto	Tip	Krajina	Bazena	Evid. leto	Evid. leto	Evid. leto	Evid. leto
●	ACR201AC	30205	delo	1	1	1	2007	2007	2007	2007
●	ACR201AC	30206	delo	1	1	1	2008	2008	2008	2008
●	ACR201AC	30208	delo	1	1	1	2008	2008	2008	2008
●	ACR201AC	30208	delo	1	1	1	2008	2008	2008	2008
●	ACR201AC	30207	delo	1	1	1	2008	2008	2008	2008
●	ACR201AC	30207	delo	1	1	1	2008	2008	2008	2008
●	ACR201AC	30207	delo	1	1	1	2008	2008	2008	2008
●	ACR201AC	30207	delo	1	1	1	2008	2008	2008	2008
●	ACR201AC	30207	delo	1	1	1	2008	2008	2008	2008
●	ACR201AC	30208	delo	1	1	1	2008	2008	2008	2008
●	ACR201AC	30208	delo	1	1	1	2008	2008	2008	2008

Slika 13: Elektronski dokumentacijski sistem (EDOS)¹⁷

10.3 Zakonodajne in druge zahteve

Zahteva standarda v točki 4. 3. 2 določa, da Iskra Avtoelektrika oblikuje postopek prepoznavanja zakonskih in drugih zahtev, ki se nanašajo na vse prepoznane (dejavnike) nevarnosti.

Področje varnosti pri delu je že v preteklosti, pred uvedbo standarda, oblikovalo in redno dopolnjevalo Register veljavne zakonodaje (slika 14). S tem je bila zahteva standarda že delno izpolnjena, vendar pa to ni bilo dovolj.

OHSAS 18001 določa, da mora biti register redno ažuriran in dostopen vsem zaposlenim, zato smo vpeljali naslednje novosti:

- Vsakemu predpisu smo dodali »hiper povezave«, ki omogočajo dostop do spletne strani Registra predpisov Slovenije (slika 15). Na spletni strani, kjer je mogoče predpis tudi prebrati, so objavljeni osnovni podatki predpisa (organ sprejema, datum sprejema, objave in začetek veljavnosti), njegove dopolnitve in podrejeni

¹⁷ Pridobljeno iz Elektronskega dokumentacijskega sistema Iskre Avtoelektrike d.d. 22. 2. 2007.

predpisi, predpisi na katerega slednji vpliva, zakonodaja Evropske skupnosti povezana s predpisom itd.

- Register zakonskih in drugih zahtev smo arhivirali v Elektronski dokumentacijski sistem (EDOS), ki je dostopen vsem zaposlenim v Iskri Avtoelektriki d. d.

S tem smo dosegli ažuriranost in omogočili zaposlenim dostop do vse zakonodaje iz varnosti in zdravja pri delu ter požarnega varstva.

»HIPER POVEZAVA«

KLA	NAZIV PREDPISA	SPLOŠNO IME IN KRATICE	VELJAVNI	AKTIVNOSTI IN RELAKSACIJE
	ZADANJE PRAVIL			
	Zakon o varnosti in zdravju pri delu (ZVZD) in Uredba (ES) št. 1831/2003	ZVZD	31.8.1997	Zakon pravi o postopkih, katerih izvedba omogoča delavcem...
	Zakon o varnosti in zdravju pri delu (ZVZD) - Ocena tveganja pri delu	ZVZD	31.8.1997	Zakon določa: Prava in dolžnosti delodajalca in delavca. Določa tudi obsega, postopke za varnost in zdravje pri delu. Tudi da postopki in varnostni ukrepi običajno delodajalca in delavca...
	Zakon o minimalni zahtevi za priložnosti za usposabljanje skladno z Zakonom o zaposlovanju in postopkih pri delu (ZVZD) - Ocena tveganja pri delu			Zakon ureja minimalne pogoje za priložnosti za usposabljanje postopkov usposabljanja skladno z predpisi, ki so v veljavi in so skladni z evropskimi predpisi, v katerih je postopki in usposabljanje pri delu. Zakon določa postopke za usposabljanje pri delu, ki so skladni z evropskimi predpisi. Zakon določa tudi obsega, postopke za varnost in zdravje pri delu. Tudi da postopki in varnostni ukrepi običajno delodajalca in delavca...

Slika 14: Register zakonskih in drugih zahtev¹⁸

¹⁸ Pridobljeno iz Elektronskega dokumentacijskega sistema Iskre Avtoelektrike d. d. 22. 2. 2007.

Slika 15: Spletna stran Registra predpisov Slovenije¹⁹

10.4 Cilji in programi

V Oceni tveganja so določeni ukrepi in cilji za zniževanje nevarnosti in tveganj na delovnem mestu. S tem Iskra Avtoelektrika uresničuje načela politike z zavezanostjo k izboljševanju učinkov varnosti in zdravja pri delu in načela izpolnjevanja zakonskih zahtev.

Pri določanju ciljev smo upoštevali načelo SMART, ki pravi, da morajo biti slednji:

- prilagojeni organizaciji,
- merljivi,
- realno postavljeni,
- časovno opredeljeni
- in potrjeni s strani odgovornih, ki so zadolženi za njihovo realizacijo.

¹⁹ Pridobljeno s svetovnega spleta dne 22. 2. 2007:
http://zakonodaja.gov.si/rpsi/r03/predpis_ZAKO1643.html.

Na podlagi opredeljenih ciljev smo oblikovali »Register varnostno zdravstvenih ciljev in programov VZD« za vsako organizacijsko enoto. Dolgoročne cilje smo smiselno razdelili na posamezne etapne (izvedbene) cilje.

Doseganje ciljev je potrebno pregledovati, saj se ti s časom spreminjajo in odražajo z večanjem stopnje varnosti. Zato smo postavili programe in jih finančno ovrednotili. Pri tem smo zagotovili še njihovo izvajanje, preverjanje in morebitne popravke.

Register ciljev in programov za vsako organizacijsko enoto se nahaja v Elektronskem dokumentacijskem sistemu in je dostopen vsem zaposlenim Iskre Avtoelektrike d. d.

Tabela 2: Primer tabele ciljev in programov

VARNOSTNO ZDRAVSTVENI CILJI			PROGRAMI VODENJA VARNOSTI IN ZDRAVJA PRI DELU			
Stopnje tveganja	Okvirni cilj	Izvedbeni cilj	Sredstva /rok	Odgovorna oseba	Zadolžen za izvedbo	Status

10.5 Odgovornosti

Vsak posameznik v Iskri Avtoelektriki mora vedeti, kako lahko prispeva k učinkovitemu izvajanju varnosti in zdravja pri delu.

V sistemu vodenja varnosti in zdravja pri delu je vsakdo odgovoren za varnost in zdravje pri delu, zato smo v Področju varnosti pri delu za vsako (vodstveno) delovno mesto natančno opredelili vloge, odgovornosti in pooblastila v povezavi s sistemom vodenja varnosti in zdravja pri delu. Zaradi lažje preglednosti smo izdelali tudi matriko odgovornosti za sistem vodenja (tabela 3).

Glavno odgovornost za varnost in zdravje pri delu ima Uprava Iskre Avtoelektrike, zato je imenovala predstavnika vodstva za varnost in zdravje pri delu.

Predstavnika vodstva je postal Vodja Področja varnosti in zdravja pri delu. Slednji skrbi za :

- izvajanje zahtev standarda,
- vzdrževanje sistema vodenja varnosti in zdravja pri delu,
- poročanje Upravi o delovanju sistema vodenja varnosti in zdravja pri delu,
- zagotavljanje osnove za izboljšanje obtoječega stanja sistema vodenja varnosti in zdravja pri delu.

Tabela 3: Matrika odgovornosti za sistem²⁰

TOČKE STANDARDA	ODGOVORNI NOSILCI								
	1	2	3	4	5	6	7	8	9
4.2 Politika	P	O	O	O	O	O	S	S	S
4.3 Planiranje									
4.3.1 <i>Prepoznavanje nevarnosti in ocena tveganja</i>	P	S	O	O	O	P	O	S	I
4.3.2 <i>Zakonske in druge zahteve</i>	O	O	P	O	O	P	O	S	I
4.3.3 <i>Okvirni in izvedbeni cilji</i>	P	O	O	S	S	P	S	I	I
4.3.4 <i>Programi</i>	P	P	O	S	O	P	S	I	I
4.4. Uvajanje in delovanje									
4.4.1 <i>Struktura in odgovornost</i>	O	O	S	S	I	P	I	I	I
4.4.2 <i>Usposabljanje, zavedanje in usposobljenost</i>	P	O	O	O	O	P	S	S	I
4.4.3 <i>Komuniciranje in posvetovanje</i>	P	O	O	S	O	O	S	S	S
4.4.4 <i>Dokumentacija sistema</i>	I	S	O	S	I	P	I	I	I
4.4.5 <i>Obvladovanje dokumentov</i>	O	O	O	S	I	P	S	I	I
4.4.6 <i>Obvladovanje delovanja</i>	O	O	O	S	O	P	O	S	I
4.4.7 <i>Priljubljenost in odziv na izredne razmere</i>	O	O	O	O	O	P	O	O	S
4.5 Preverjanje in korektivni ukrepi									
4.5.1 <i>Nadzorovalno spremljanje in merjenje</i>	O	O	O	O	O	P	O	O	I
4.5.2 <i>Neskladnosti ter korektivni in preventivni ukrepi</i>	O	O	O	O	O	P	O	S	O
4.5.3 <i>Zapisi</i>	I	S	O	O	S	P	O	S	I
4.5.4 <i>Presoja sistema</i>	I	S	O	S	S	P	S	S	S
4.6. Vodstveni pregled	P	O	O	S	I	S	S	I	I

1	Predsednik uprave
2	Direktorji SPE, DIR, RRC in d.o.o.
3	Predstavniki vodstva
4	Vodstveni delavci
5	Vodje ODE
6	Področje varnosti pri delu
7	Skrbnik sistema OHSAS 18001
8	Pooblaščen zdravnik
9	Zaposleni
P	Pooblaščen za izvajanje, odločanje in odobritev
O	Odgovoren za izvajanje
S	Sodeluje
I	Mora biti informiran

²⁰ BQ 09.09. (2006) Interno gradivo. Šempeter pri Gorici: Iskra Avtoelektrika.

10.6 Usposabljanje in usposobljenost zaposlenih

Prepoznavanje potreb po usposabljanju, ter sama organizacija primerne usposabljanja zaposlenih ima zelo velik vpliv na zmanjševanje tveganj pri delu.

V Iskri Avtoelektiki obstaja zakonsko ustaljen postopek o izvedbi izobraževanja in usposabljanja iz varnosti in zdravja pri delu. Zakon o varnosti in zdravju pri delu (Ur. l. RS. št. 56/99) nemreč v 5. členu določa, da je delodajalec dolžan zagotoviti varnost in zdravje zaposlenih v zvezi z delom. V ta namen mora izvajati ukrepe, potrebne za zagotovitev varnosti in zdravja zaposlenih, med drugim tudi z obveščanjem in usposabljanjem. Na osnovi tega se pripravi program izobraževanja in usposabljanja iz varnosti in zdravja pri delu na letnem nivoju ter se operativno vodi njegovo izvajanje.

Po zahtevah OHSAS smo morali v navedenem postopku bolj podrobno in specifično opredeliti zahteve po kompetentnosti, usposabljanju in zavedanju. Vsi zaposleni, pogodbeniki, dijaki in študentje na delovni praksi prejmejo informacije:

- o sistemu, ki ga vzpostavlja organizacija,
- o vsebini politike varnosti in zdravja pri delu,
- o vlogi, odgovornostih in posledicah, ki bi nastale v primeru odstopanja od opredeljenih potopkov delovanja.

Z usposabljanjem ter učinkovitim izvajanjem zahtev sistema vodenja varnosti in zdravja pri delu želimo zagotoviti:

- zavedanje zaposlenih o pomenu skladnosti s politiko varnosti in zdravja pri delu,
- zavedanje uporabnikove odgovornosti,
- poznavanje in prepoznavanje tveganj,
- ozaveščanje zaposlenih o varnosti in zdravju pri delu,
- lažje upravljanje in nadzor nad izvajanjem varnostno zdravstvenih nalog,

- izboljšanje kulture varnosti in zdravja pri delu,
- usposobljenost na delovnem mestu iz konkretnih zahtev varnosti in zdravja pri delu ter varstva pred požarom.

10.7 Komunikacija in sodelovanje

Za izvajanje varnega in zdravega dela je komunikacija zelo pomembna. Posledica slabe komunikacije je konfliktna situacija, ki se žal pokaže ob izrednih razmerah.

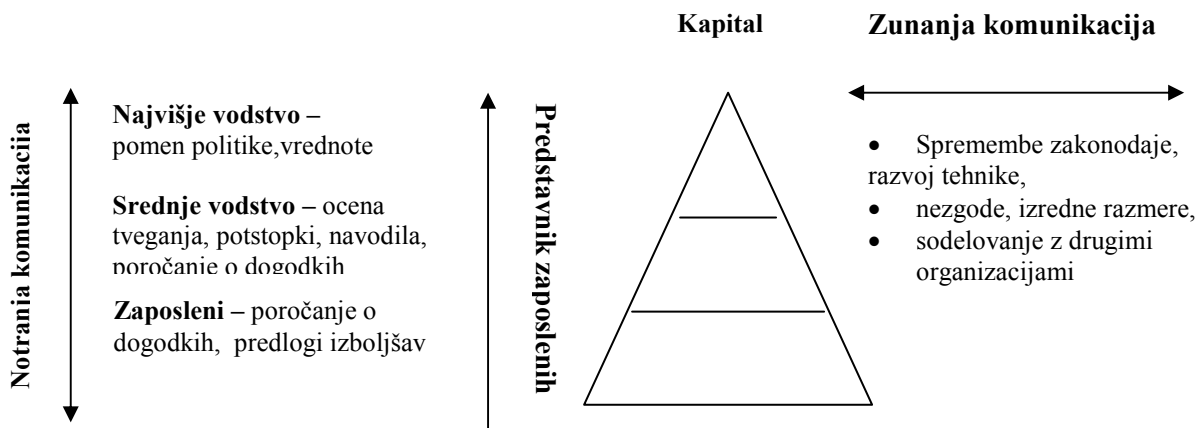
V Področju varnosti pri delu smo oblikovali postopek komuniciranja z namenom, da zagotovimo kvaliteten pretok informacij. V njem smo natančno opredelili:

- notranjo komunikacijo med različnimi ravnmi organizacije,
- sprejem komunikacij poslanih od zunaj,
- pripravo ustreznih odgovorov na mnenja, predloge, opozorila in tožbe,
- zunanjo in notranjo komunikacijo v primeru izrednih razmer.

Poleg tega postopek še določa, kdo lahko posreduje informacije o varnosti in zdravju pri delu in na kakšen način.

Velik pomen komunikaciji daje tudi zakonodaja. Slednja predvsem poudarja pretok informacij od zaposlenih k vodstvu, saj je bilo ravno na tem področju v preteklosti največ težav. Komunikacija in sodelovanje zaposlenih na področju varnosti in zdravja pri delu potekata v Iskri Avtoelektriki preko Sveta delavcev oziroma preko Odbora za varnost in zdravje pri delu. Odbor je bil ustanovljen oktobra 2006 in zato je v postopku opredeljena tudi njegova vloga.

Naš cilj je, da s postopkom komuniciranja omogočimo lažje upravljanje in nadzor nad izvajanjem nalog ter oblikovanje zavesti o varnosti in zdravju pri delu.

Slika 16: Smeri komunikacije v organizaciji

10.8 Dokumentacija sistema vodenja varnosti in zdravja pri delu

Standard OHSAS 18001 enako kot ISO 14001 ne zahteva poslovnika vodenja ampak dokumentiran opis ključnih elementov sistema vodenja varnosti in zdravja pri delu ter povezave med njimi. Običajno se organizacije, ki uvajajo sistem vodenja varnosti in zdravja pri delu, odločijo, da z zahtevami standarda dopolnijo že obstoječi poslovnik.

V Iskri Avtoelektriki d. d. smo se odločili, da zahteve sistema vodenja varnosti in zdravja pri delu OHSAS 18001 vključimo v tiste dokumente poslovnika kakovosti TS 16949, ki so enotnega pomena za ISO 9001 in ISO 14001.

Dokumentacija kakovosti v Iskri Avtoelektriki d. d. je podana na treh nivojih:

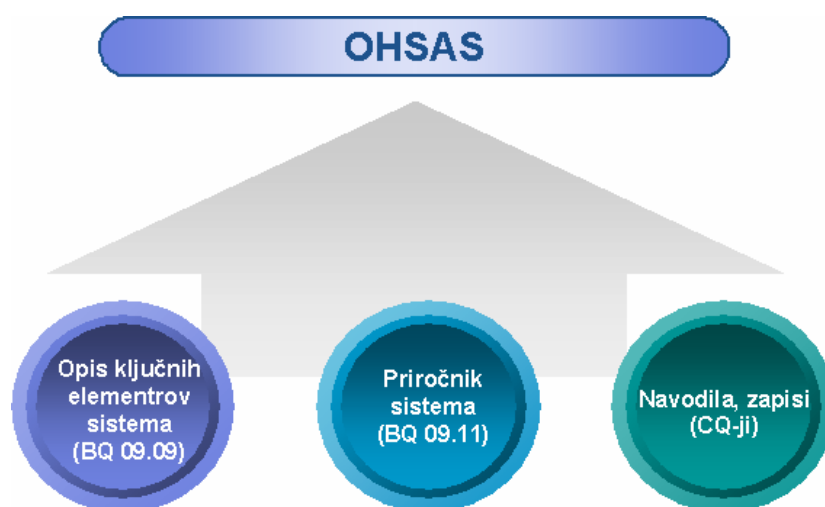
1. **nivo** – poslovnik kakovosti (določa pristop in odgovornosti) z oznako AQ.
2. **nivo** – predpisi (določajo kdo, kako in kdaj) z oznako BQ.
3. **nivo** – navodila za delo z oznako CQ (pove kako) in tehnična dokumentacija.

Bistvene zahteve standarda smo opisali v dveh BQ - jih (slika 17).

Najprej smo oblikovali Opis ključnih elementov sistema vodenja varnosti in zdravja pri delu (BQ 09.09), ki določa vse dejavnosti povezane s sistemom vodenja varnosti in zdravja pri delu. V njem so natančno opredeljeni oziroma podani napotki k vsem postopkom, ki se izvajajo za stalno spremljanje in izboljševanje varnostno zdravstvenega stanja v okviru Iskre Avtoelektrike.

Dokument opredeljuje način vodenja organizacije v skladu z določili standarda OHSAS 18001 ter obvezuje vodstvo, da z vso odgovornostjo nadzira in omogoča njegovo izvajanje.

V nadaljevanju smo sestavili Priročnik sistema vodenja varnosti in zdravja pri delu (BQ 09.11). V njem so opredeljeni vsi veljavni varnostno zdravstveni postopki v Iskri Avtoelektriki. Namen priročnika je, da natančno definira systemske zahteve in postopke, ter tako omogoči doseganje zastavljenih ciljev.

Slika 17: Dokumentacija sistema

Opis ključnih elementov in Priročnik sistema vodenja varnosti in zdravja pri delu sta (elektronsko) povezana in soodvisna. Iz obeh lahko preidemo v elektronski dokumentacijski sistem (EDOS), v katerem se nahajajo vsi pomembni registri varnosti in zdravja pri delu:

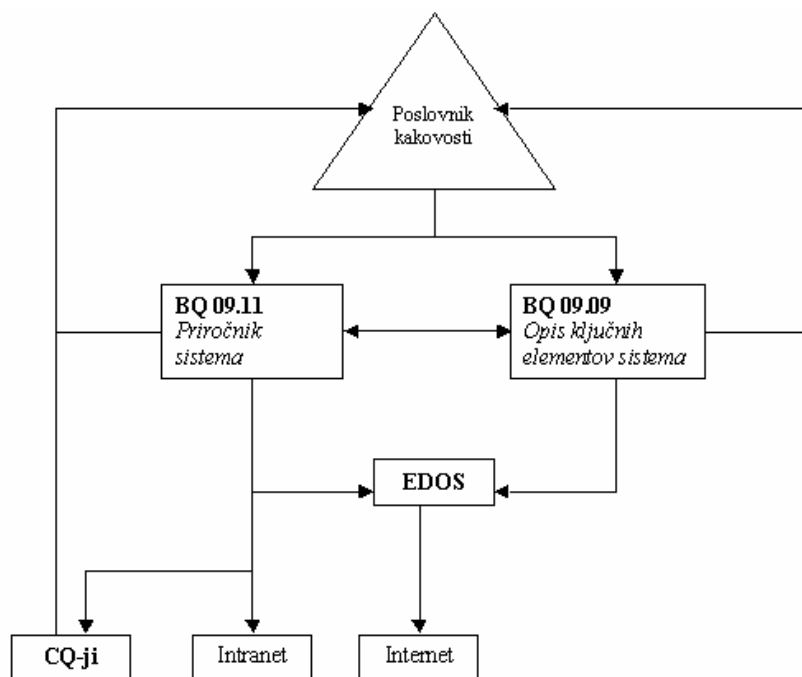
- ocenjevanje tveganja,
- cilji in programi,
- pregledi in preizkusi,
- navodila,
- poročila,
- presoje,

- zakonodaja in
- zapisi.

Oba dokumenta se uporabljata za reševanje varnostno zdravstvenih problemov na celotnem območju in za vsa področja dejavnosti Iskre Avtoelektrike. Pri tem sta osnova za nenehni razvoj varnostno - zdravstvenega delovanja organizacije.

Naš cilj je bil oblikovati dokumenta na način, ki bi bila razumljiva in dostopna vsem zainteresiranim strankam. Dokumenta sta med seboj povezana s »hyper« povezavami, preko njih je možen dostop do internet-a, intranet-a IAE, Elektronskega dokumentacijskega sistema (EDOS) in nenazadnje do 3. nivo-ja dokumentacije kakovosti t. j. CQ-je (slika 18).

Slika 18: Diagram poteka dokumentacije sistema

Mislím, da smo s tem dali obema dokumentoma predvsem praktično vrednost. Pogosta napaka večine podjetij doma in po svetu je, da ohranja standarde le na papirju. Razen tistim, ki se s standardi ukvarjajo, vsebina ni niti dostopna niti razumljiva.

10.9 Obvladovanje delovanja

Standard določa zahteve za sistem vodenja zdravja in varnosti, kar omogoča podjetju, da prepozna in nadzoruje svoje dejavnike tveganja, ter izboljša svoje delovanje.

Nadzor nad tveganji zahteva, da vpeljemo postopke za obvladovanje delovanja in določimo področja, na katerih je koristno imeti navodila in postopke za obvladovanje prepoznanih dejavnikov tveganja. To vključuje:

- določene vloge in pooblastila,
- razporeditev sredstev za obvladovanje tveganj,
- zagotavljanje opreme ali prilagajanje procesov,
- določanje jasnih meril za delovanje,
- nadzorovalno spremljanje vseh kontrol.

Vsi postopki iz varnosti in zdravja pri delu, ki smo jih v tem obdobju oblikovali v Iskri Avtoelektriki, predstavljajo temeljne dokumente na področju obvladovanja delovanja. Izdelali smo naslednje postopke oziroma navodila:

- postopek za prepoznavanje in ocenjevanje tveganj,
- postopek obvladovanja zakonskih in drugih zahtev,
- postopek obvladovanja ciljev in programov,
- postopek za izvedbo izobraževanja in usposabljanja,
- postopek za posvetovanje in komuniciranje za sistem varnosti in zdravja pri delu,
- postopek za ocenjevanje dobaviteljev in pogodbenikov (primer ocenitvenega lista se nahaja v prilogi 2),
- postopek obvladovanja delovnega okolja, procesa in delovne opreme,

- postopek obvladovanja izrednih dogodkov,
- postopek za nadzorovalno spremljanje in merjenje,
- postopek zdravniških pregledov,
- postopek pregledov in preizkusov delovne opreme,
- navodila za obiskovalce (primer obrazca se nahaja v prilogi 3),
- navodila za varno delo, ki morajo biti nameščena na vso delovno opremo (priloga 4).

Nekateri navedeni postopki (prepoznavanje in ocenjevanje tveganj, izvedba izobraževanja, izredni dogodki, pregledi in preizkusi delovne opreme, navodila za varno delo) so obstajali v Iskri Avtoelektriki že pred uvedbo standarda, saj je večina njih že zakonsko predpisanih. Torej smo slednje le dopolnili z zahtevami standarda ali opravili poglobljeno revizijo.

Na podlagi oblikovanih postopkov smo izdelali Register navodil iz varnosti in zdravja pri delu za vsako organizacijsko enoto in jo arhivirali v Elektronski dokumentacijski sistem (EDOS), ki je dostopen vsem zaposlenim.

S tem smo želeli, da bi bili vsi zaposleni seznanjeni, katera navodila (pravila) iz področja varnosti in zdravja pri delu veljajo v njihovi organizacijski enoti, saj bodo s pravilnim upoštevanjem in izvajanjem le teh bodo lahko obvladovali prepoznane dejavnike tveganj in izboljševali stanje varnosti in zdravja pri delu na svojem delovnem mestu.

Primer iz Registra navodil iz varnosti in zdravja pri delu prikazuje tabela 4.

Tabela 4: Seznam navodil iz varnosti in zdravja pri delu v SPE Mehatronika

 Iskra Iskra Avtoelektrika d.d.		SEZNAM NAVODIL IZ PODROČJA VARNOSTI IN ZDRAVJA PRI DELU
SPE MEH	SPISEK NAVODIL	
Program MSV	Navodila iz varnosti in zdravja pri delu ter varstva okolja za obiskovalce s podpisno izjavo Navodila za varno delo Navodila o ravnanju v primeru poškodb Izvleček požarnega reda Iskre Avtoelektrike Navodila o ravnanju z nevarno kemikalijo Navodila varstva pred požarom za zaposlene	
Skupne dejavnosti MEH	Navodila iz varnosti in zdravja pri delu ter varstva okolja za obiskovalce s podpisno izjavo Navodila za varno delo Navodila o ravnanju v primeru poškodb Izvleček požarnega reda Iskre Avtoelektrike Navodila o ravnanju z nevarno kemikalijo Navodila varstva pred požarom za pooblaščenice protipožarne varnosti Navodila varstva pred požarom za zaposlene Navodila za ravnanje pri varjenju in plemenskem rezanju	

10.10 Pripravljenost in odziv na izredne razmere

Standard OHSAS 18001 določa, da mora organizacija prepoznati morebitne izredne razmere, vzpostaviti postopke za njihovo preprečevanje in vzpostaviti plane za odziv nanje.

V Sloveniji obstaja obsežna zakonodaja iz tega področja, ki ureja in določa organiziranje, načrtovanje, izvajanje, nadzor in izobraževanje iz varstva pred požarom v gospodarskih družbah.

Iskra Avtoelektrika ima utečen postopek (v nadaljevanju sistem) pripravljenosti in odziva na izredne razmere. Med izredne dogodke se prišteva:

- kolektivne nesreče pri delu,
- razlitja ali izlitja nevarnih kemikalij,

- požar,
- naravne nesreče,
- nesreče izven območja Iskre Avtoelektrike, ki vplivajo na delo v Iskri Avtoelektriki.

Za vsakega izmed teh dogodkov je opredeljen način prepoznavanje in odzivanja.

Po nesreči je treba izvesti analizo, pri tem je treba posebno pozornost nameniti vzroku nastale nesreče, oceniti škodo in razmisliti o potrebnih korektivnih ukrepih.

Na splošno velja pravilo, da je preventiva boljše kot kurativa. Zelo pomembna je redna kontrola, vzdrževanje in pregledovanje sistema pripravljenosti in odziva v izrednih razmerah. Najslabše mišljenje v podjetju je, da so z postavitvijo tega sistema vse aktivnosti končane.

Iskra Avtoelektrika je po odločbi Inšpektorata RS za varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami konec leta 2004 organizirala industrijsko gasilsko enoto. Vodja industrijske gasilske enote (slika 19), ki je v Iskri Avtoelektriki zaposlen kot gasilec, je odgovoren za redno vzdrževanje in kontrolo vse gasilne opreme in gasilskega vozila. Vodja industrijske gasilne enote v sodelovanju s Področjem varnosti pri delu oblikuje načrt gasilsko reševalnih vaj za tekoče leto in ostale aktivnosti iz požarnega varstva.

Poleg gasilske enote je morala Iskra Avtoelektrika na podlagi meril za organiziranje in opremljanje enot za prvo pomoč (Ur. l. RS, št. 15/00) in zahtev standarda OHSAS 18001 organizirati še ekipo prve pomoči (slika 20). Ekipa je ob izrednih dogodkih zadolžena za nudenje prve pomoči ponesrečencem.

Slika 19: Industrijska gasilska enota
Iskra Avtoelektrika²¹

Slika 20: Ekipe prve pomoči Iskra
Avtoelektrika²²

10.11 Nadzorovalno spremljanje in merjenje

Merjenje učinkovitosti je bistven element vzdrževanja in nenehnega izboljševanja sistema vodenja varnosti in zdravja pri delu. S tem redno spremljamo in merimo ključne parametre svojega delovanja in dejavnosti, ki pomembno vplivajo na stanje varnosti in zdravja pri delu.

Podjetje z vpeljanim sistemom spremljanja in merjenja dokazuje obvladovanje delovanja in doseganje zastavljenih ciljev.

Z nadzorovalnim spremljanjem in merjenjem se obvladuje:

- stanje delovne opreme in delovnega okolja,
- stanje osebne varovalne opreme,
- stanje zdravstvenega stanja zaposlenih,
- stanje požarnega varstva,
- stanje usposobljenosti zaposlenih.

---

²¹ **Gasilsko reševalna vaja.** (20. 9. 2006) Interno gradivo. Šempeter pri Gorici: Iskra Avtoelektrika.

²² **Glasilo skupine Iskra Avtoelektrika.** (2004) Interno gradivo. Šempeter pri Gorici: Iskra Avtoelektrika, št.4, str. 8.

V Iskri Avtoelektriki je večina postopkov spremljanja in merjenja zakonsko določenih.

Periodični pregledi in preizkusi se opravljajo na področjih, ki so pomembna za varnost in zdravje pri delu zaposlenih. To so:

- delovno okolje,
- pregledi gasilske opreme,
- pregledi delovne opreme.

Za preiskave delovnega okolja in preglede delovne opreme so zakonsko določeni periodika treh let, merilni instrumenti in metodologija izvajanja. Slednje opravlja pooblaščen zunanja institucija v skladu z zakonodajo.

Ob koncu leta 2006 smo uvedli postopek, ki omogoča Področju varnosti pri delu izvajanje notranjega pregleda in preizkusa delovne opreme. Primer obrazca se nahaja v prilogi 5.

Preglede gasilske opreme opravlja vsako leto pooblaščen zunanja institucija v skladu z zakonodajo.

Ob primeru odstopanj moramo izpeljati ustrezne korektivne ukrepe za zagotovitev skladnosti delovanja.

Zaradi boljše preglednosti smo za vsako organizacijsko enoto oblikovali Register pregledov in preizkusov za tekoče leto. Tabela 5 prikazuje del Registra pregledov in preizkusov za SPE Mehatronika.

Po Zakonu o varnosti in zdravju pri delu (Ur. l. RS. št. 56/99) mora Iskra Avtoelektrika zagotoviti izvajanje zdravstvenih pregledov za vse zaposlene. Zdravstvene preglede opravlja pooblaščen zdravnik medicine dela.

Tabela 5: Pregledi in preizkusi v letu 2006 za SPE MEH

Naziv pregleda in preizkusa	Datum pregleda in preizkusa	Lokacija objekta oz. delovne opreme, kjer se izvaja pregled in preizkus	Zakonski rok za izvajanje pregleda in preizkusa	Pooblaščen izvajalec zadnjega pregleda in preizkusa	Odgovorna oseba za spremljanje in nadzor nad izvajanjem pregleda in preizkusa
1		2	3	4	5
Pregled in preizkus delovne opreme	22. 3. 2006	Montaža motorjev Delphi (stm.1115003)	2009	-Stojan Karer, univ. dipl. el. inž -Tomaž Kulot, dipl. var. inž.	Tomaž Kulot, PVD
Poročilo o meritvah virov statičnih magnetnih polj	15. 5. 2006	Magnetenje rotorjev	2009	ZVD	Tomaž Kulot, PVD
CEVO-139/2006	28. 8. 2006	Prog. MSW (Hala 4), ODE 1-Montaža ZF	2009	IVD Maribor p. o.	Tomaž Kulot, PVD
CEVO-139/2006	28. 8. 2006	Objekt 27, del.mesto A 010 (ob liniji natiskanje ležaja)	2009	IVD Maribor p. o.	Tomaž Kulot, PVD
CEVO-139/2006	28. 8. 2006	Objekt 27, ODE 3-Montaža mot.Delphi (ob odsesovalni napi za mazanje)	2009	IVD Maribor p. o.	Tomaž Kulot, PVD
Pregled in preizkus delovne opreme	29. 9. 2006	Montaža motorjev Delphi (stm.1115003)	2009	-Stojan Karer, univ. dipl. el. inž -Tomaž Kulot, dipl. var. inž	Tomaž Kulot, PVD
Poročilo o meritvah virov statičnih magnetnih polj	26. 9. 2006	Varjenje priključkov	2009	ZVD	Tomaž Kulot, PVD
Pregled in preizkus delovne opreme	2. 10. 2006	Stator Delphi (stm.1115004)	2009	-Stojan Karer, univ. dipl. el. inž -Tomaž Kulot, dipl. var. inž	Tomaž Kulot, PVD

Imamo več vrst zdravstvenih pregledov:

- predhodni preventivni za vse novozaposlene,
- usmerjeni obdobjni in drugi usmerjeni, ki se delijo na:
  - *obdobjni*, ki ga opravi zaposleni glede na roke, ki so določeni v Povzetku okvirne zdravstvene analize in zdravstvene ocene delovnega mesta in Pravilniku o preventivnih zdravstvenih pregledih,

- *kontrolni*, ki ga opravi zaposleni glede na omejitve in roke navedene v zdravniškem spričevalu ali mnenje neposrednega vodje.

Načrte za posamezne vrste pregledov in preizkusov se redno izdelata enkrat letno. Za nepredvidene preglede in preizkuse pa se načrta izdelata naknadno.

10.12 Neskladnosti, korektivni in preventivni ukrepi

O neskladnosti govorimo takrat, ko organizacija ne izpolnjuje eno ali več zahtev sistema vodenja varnosti in zdravja pri delu ali OHSAS 18001.

Obstaja veliko vzrokov za neskladnost. Najpogostejši so:

- nezmožnost izvajanja izdelanih postopkov,
- manjkajoči ali slabo zastavljeni postopki in delovna navodila,
- napake na delovni opremi in v procesih, ki povzročijo izpostavljanje nevarnosti preko kontroliranih ravni,
- nesreče (nezgode, poškodbe) in izredne razmere.

Neskladnosti lahko odkrijemo med presojami, med obiskom inšpekcije ali med kontrolo pri vsakodnevnem delovanju sistema vodenja varnosti in zdravja pri delu. Ključne vzroke je potrebno prepoznati, zapisati in analizirati.

V Iskri Avtoelektriki bodo pristojni (Področje varnosti pri delu ali vodja programov in vodje oddelkov) zapisovali vse neskladnosti, ki so posledica določenih nepravilnosti v zvezi z zahtevami standarda. Vse ugotovljene neskladnosti se bo zapisovalo v Poročilo o neskladnosti (priloga 6).

Poročila se bo nato posredovalo direktorju organizacijske enote, kjer je bila neskladnost ugotovljena.

Pogoj za stalno izboljševanje sistema vodenja je čimprešnja uvedba ustreznih ukrepov in odprava vzrokov neskladnosti.

Preventivni in korektivni ukrepi morajo ustrezati obsegu problema in biti sorazmerni stopnji tveganja. Večje neskladnosti zahtevajo takojšnje ukrepe vodstva, manjše pa lahko rešujejo vodje oddelkov skozi daljše obdobje. Zato je naloga direktorja organizacijske enote, da na osnovi prejetega poročila analizira vzroke in določi ustrezne ukrepe za odpravo neskladnosti. Nadzor nad izvajanjem ukrepov bo vodilo Področje varnosti pri delu.

V primeru poškodbe pri delu se v Področju varnosti pri delu izdela Zapisnik o raziskavi poškodbe pri delu in korektivnih ukrepih (priloga 7). Njegov namen je zmanjševanje števila in resnosti poškodb pri delu.

10.13 Zapisi in njihovo vodenje

Zapisi so odločilna komponenta sistema vodenja varnosti in zdravja pri delu in nastajajo kot rezultat posameznih aktivnosti sistema.

Z zapisi dokazujemo skladnost delovanja s politiko varnosti in zdravja pri delu, zahtevami standarda OHSAS 18001 in zakonodajo.

Zapisi predstavljajo dokaz o stalnem izvajanju aktivnosti sistema in pokrivajo naslednja področja:

- zapisi inšpekcijskega nadzorstva,
- upravna dovoljenja državnih organov,
- zapisi o usposabljanju,
- zapisi o pregledu in preizkusu delovne opreme in delovnega okolja,
- poročila o neskladnosti,
- poročila notranjih in zunanjih presoj sistema
- poročila o vodstvenih pregledih,
- seznam spremljanja ciljev,

- ocene dobaviteljev in pogodbenikov itd.

Poleg ostalih zahtev standard določa, da morajo biti zapisi prepoznavni, sledljivi in zaščiteni pred uničenjem ali izgubo.

Za lažjo prepoznavnost in sledljivost se je oblikovalo elektronski register zapisov za vsako organizacijsko enoto (tabela 6). Register bo redno ažuriran in arhiviran v Elektronskem dokumentacijskem sistemu (EDOS).

Tabela 6: Register zapisov

Zap. št.	Zapis	Datum	Pošiljatelj	Prejemniki	Mesto hranjenja	Čas hranjenja

Iskra bo omogočala vpogled v zapise varnosti in zdravja pri delu pristojni inšpekciji in zainteresiranim strankam.

Za vsak zapis je predpisana doba hranjena v pisni obliki. Ta traja od 5 pa tja do 10 let, izjema so potrdila o zdravstvenih pregledih, zapisnik poškodbe pri delu, register prijav poškodbe pri delu (Obrazec ER – 8) in letna poročila, ki se trajno hranijo v Področju varnosti pri delu.

10.14 Presoja sistema

Standard OHSAS 18001 namenja presojam velik pomen. Presoje so pomembno orodje vodstvu Iskre Avtoelektrike, saj mu omogočajo merjenje učinkovitosti sistema in ocenjevanje skladnosti z zahtevami standarda.

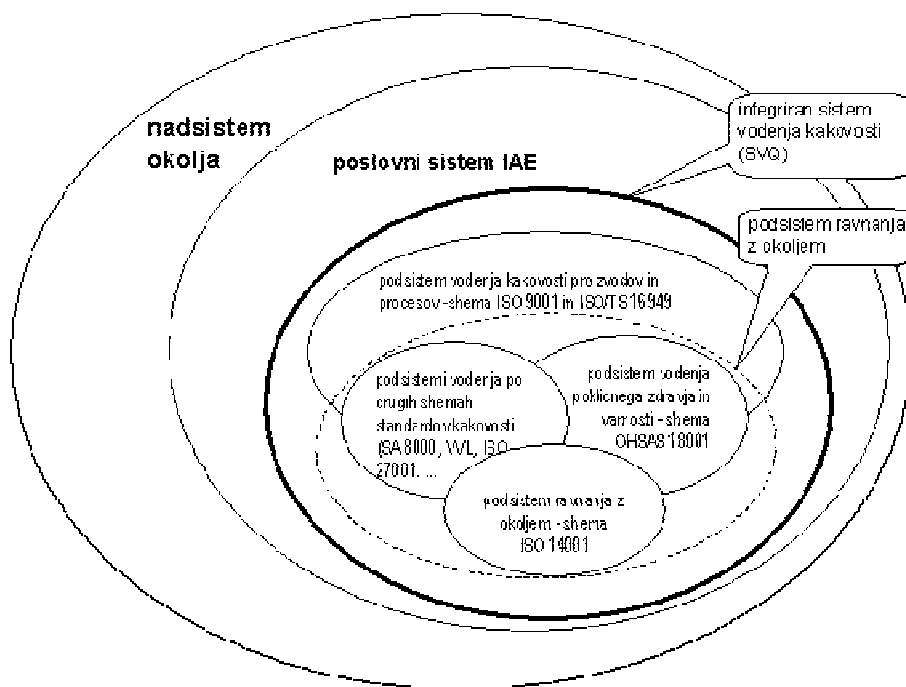
Postopke presojanja sistema vodenja varnosti in zdravja pri delu uvaja program presoj sistema vodenja varnosti in zdravja pri delu, ki določa:

- kaj se bo presojalo,
- kdaj in kako se bodo presoje izvajale,
- kako poročati o rezultatih,

- kdo bo izvajal presoje in kako morajo biti presojevalci usposobljeni.

Presoje sistema vodenja varnosti in zdravja pri delu v Iskri Avtoelektriki temeljijo na že obstoječem postopku presojanja celovitega (integriranega) sistema vodenja kakovosti.

Kot je razvidno iz slike 21, sistem vodenja kakovosti v Iskri Avtoelektriki ni zgolj izvajanje zahtev standarda ISO 9001 in ISO/TS 16949, ampak gre za širši pojem. Sistem vodenja kakovosti zajema izvajanje zahtev vseh sprejetih standardov »kakovosti«, to so: ISO 9001, ISO/TS 16949, ISO 27001, ISO 14001, OHSAS 18001 in drugi.

Slika 21: Shema sistema vodenja kakovosti²³

Presoje sistema vodenja varnosti in zdravja pri delu se kot za ostale standarde v Iskri Avtoelektriki izvajajo enkrat letno v enakomerni razporeditvi po vseh področjih čez celo leto in zajemajo vse elemente standarda OHSAS 18001.

²³ AQ 4.1. (2006) Interno gradivo. Šempeter pri Gorici: Iskra Avtoelektrika.

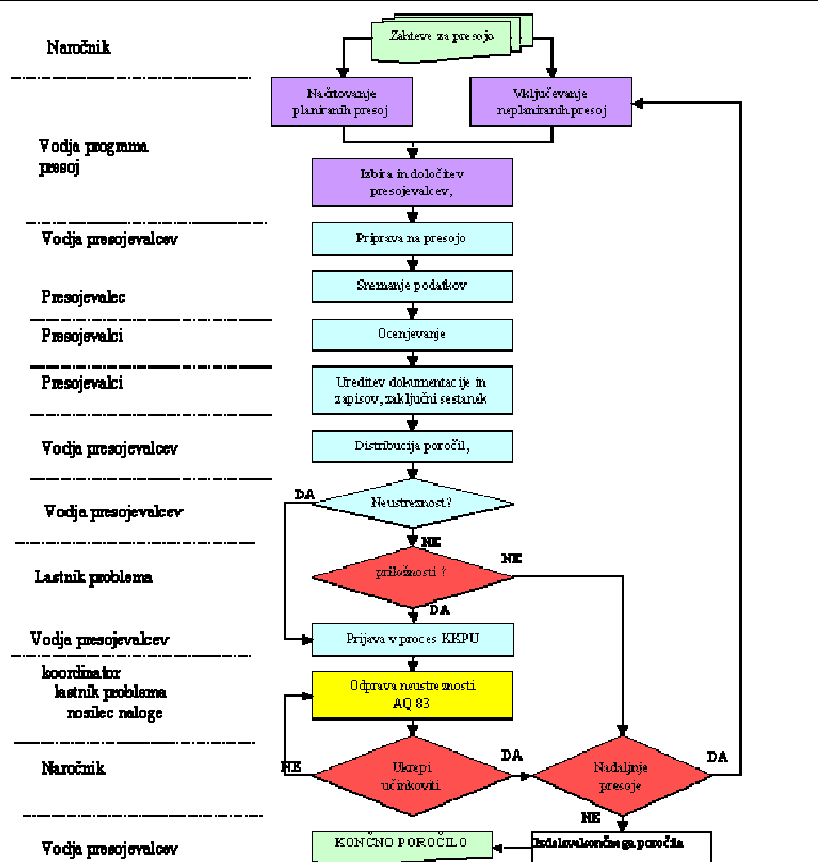
Pogoji za izvajanje presoje je natančno izdelan načrt, ki zajema:

- zahteve standarda OHSAS 18001,
- povzetek Ocene tveganja,
- organizacijsko strukturo Iskre Avtoelektrike,
- organizacijska detajliranost oddelka – področja,
- obstoječa dokumentacija sistema vodenja,
- pregled dosedanjih izvršenih presoj,
- terminski plan.

Učinkovitost presoje temelji na objektivnosti presojevalcev. Slednjo zagotovimo z zahtevo, da morajo biti presojevalci neodvisni od presojanih področij, tako da ne presojujejo lastnega dela. To pomeni, da smo morali v Iskri Avtoelektriki d. d. usposobiti več presojevalcev iz različnih oddelkov.

Usposabljanje za notranje presojevalce sistema vodenja varnosti in zdravja pri delu je potekalo 20. in 21. 2. 2006. Vsi udeleženci smo po uspešno opravljenem izpitu prejeli naziv notranji presojevalec za sistem vodenja varnosti in zdravja pri delu OHSAS 18001. Kopija potrdila se nahaja v prilogi 8.

V vseh organizacijskih enotah je 12. 7. in 13. 7. 2006 potekala prva notranja presoja standarda OHSAS 18001. Pod vodstvom sodelavca Simona Šibelje, dipl.var.inž, sem presojala SPE Pogonski sistemi. Standard je v postopku certificiranja s strani BSI, zato smo naleteli na številne neskladnosti, ki jih je bilo treba odpraviti.

Slika 22: Potek presoje²⁴

V začetku decembra 2006 in konec januarja 2007 je potekala prva zunanja presoja s strani BSI. Ocenili so našo pripravljenost za pridobitev certifikata in podali priporočila za izboljšave.

Razvidna je bila ustrezna struktura dokumentacije, ki je potrebna za izvajanje in vzdrževanje sistema vodenja. Dokazali smo delno a učinkovito izvajanje sistema vodenja. Kljub temu bo potrebna popolna predanost vodstva in tesno sodelovanje vseh zaposlenih z namenom, da se za naslednjo (certifikacijsko) presojo v maju 2007 zagotovi izpolnjevanje vseh zahtev standarda.

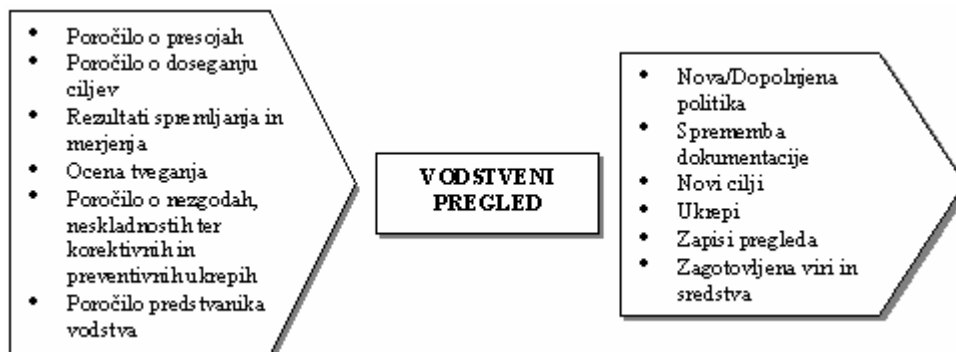
²⁴ CQ 17.95.01. (2006) Interno gradivo. Šempeter pri Gorici: Iskra Avtoelektrika.

10.15 Vloga vodstva in vodstveni pregled

Vloga vodstva pri uvajanju in izpolnjevanju zahtev sistema vodenja varnosti in zdravja pri delu je zelo pomembna, saj skrbi za izvajanje in nenehno izboljševanje sistema vodenja varnosti in zdravja pri delu.

Vodstvo določi smer in način delovanja organizacije z oblikovanjem politike in ciljev varnosti in zdravja pri delu. Vsem zaposlenim daje zgled s svojo zavezanostjo politiki, zagotavljanjem virov za doseganje ciljev in delovanjem sistema vodenja varnosti in zdravja pri delu.

Namen vodstvenega pregleda je, da se oceni primernost, ustreznost, uspešnost in učinkovitost sistema vodenja in politike glede na pričakovanja. Poleg tega se ocenjuje tudi ustreznost ciljev ali celo spremembe ostalih elementov sistema vodenja varnosti in zdravja pri delu. Vodstvo v primeru oblikovanja in izvajanja nove politike, ciljev ali ostalih elementov sistema vodenja dokazuje zavezanost k stalnim izboljšavam.

Slika 23: Vodi in izhodi vodstvenega pregleda

Pogostost vodstvenih pregledov je odvisna od uspešnosti sistema v načrtovanju, uvajanju, vzdrževanju in izboljševanju. Najnižja frekvenca v Iskri Avtoelektriki bo, kot za ostale sisteme vodenja, enkrat letno.

Vodstvenega pregleda za sistem vodenja varnosti in zdravja pri delu v Iskri Avtoelektriki še ni bilo. Po priporočilu zunanjih presojevalcev ga bo vodstvo izvedlo v maju 2007, pred certifikacijsko presojo. S tem bomo izpolnili še zadnjo zahtevo standarda OHSAS 18001 pred certificiranjem.

11. ZAKLJUČEK

Pot do uvedbe sistema vodenja varnosti in zdravja pri delu ni bila lahka. Celoten projektni tim vključno z mano se je moral spopadati z težavami, ki so običajne pri uvajanju novega sistema vodenja kot so nefleksibilnost obstoječega sistema vodenja, zastarelost programske opreme in orodij, nedoslednost vodij pri opravljanju nalog, neposlušnost zaposlenih itd. Kljub temu smo različne konfliktne situacije rešili v prid obeh strani. Dokazali smo, da lahko z dobrim in konstruktivnim sodelovanjem veliko dosežemo.

V diplomski nalogi sem dokazala, da s sistemskim pristopom dosežemo učinkovito in aktivno obvladovanje varnosti in zdravja pri delu. Predstavila sem svoje delo in način uvedbe sistema vodenja varnosti in zdravja pri delu v vse procese in na vse nivoje Iskre Avtoelektrike d. d.

Dovolim si trditi, da smo zgradili sistem, ki je prilagojen potrebam Iskre Avtoelektrike in sorazmeren tveganjem za nastanek poškodb in zdravstvenih okvar. Naš naslednji korak je, da vključimo sistem vodenja varnosti in zdravja pri delu v vse procese in na vse nivoje Iskre Avtoelektrike.

Uvedba sistema vodenja varnosti in zdravja pri delu je in bo prinesla v Iskro Avtoelektriko mnogo sprememb. Pričakujemo jih v strategiji organizacije, finančnih tokovih, načinu obvladovanja tveganj, ravnanju s človeškimi viri in navsezadnje tudi pri odnosu do naših dobaviteljev in kupcev.

Ključ do uspeha predstavlja najvišje vodstvo Iskre Avtoelektrike in njegova zavezanost k izpolnjevanju zahtev standarda OHSAS 18001:1999, dobri komunikaciji, ter sodelovanju in vključevanju vseh zaposlenih.

Naj svoje diplomsko delo zaključim z besedami V. Straška: »Poglavitni razlog, zaradi katerega naj bi v podjetju uvedli sistem vodenja varnosti in zdravja pri delu, je finančne narave. Seveda pa ob tem ne smemo prezreti človeškega dejavnika«²⁵.

---

²⁵ **Strašek, V.** (1999). Možnost združevanja različnih sistemov za upravljanje z varnostjo, okoljem in kakovostjo. Delo in varnost 6 (44), str. 309.

12. LITERATURA

AQ 4.1. (2006) Interno gradivo. Šempeter pri Gorici: Iskra Avtoelektrika.

BQ 09.09. (2006) Interno gradivo. Šempeter pri Gorici: Iskra Avtoelektrika.

CQ 17.95.01. (2006) Interno gradivo. Šempeter pri Gorici: Iskra Avtoelektrika.

Gasilsko reševalna vaja (20. 9. 2006) Interno gradivo. Šempeter pri Gorici: Iskra Avtoelektrika.

Glasilno skupine Iskra Avtoelektrika. (2004) Interno gradivo. Šempeter pri Gorici: Iskra Avtoelektrika, št. 4, str. 8.

OHSAS 18001:1999. (1999) Interno gradivo. Sistemi vodenja varnosti in zdravja pri delu – Specifikacija. Bureau Veritas Quality International.

Politika varnosti in zdravja pri delu. (2006) Interno gradivo. Šempeter pri Gorici: Iskra Avtoelektrika.

Pravilnik o načinu izdelave izjave o varnosti z oceno tveganja. Uradni list RS, št. 30/2000.

Priročnik za strokovni izpit iz varnosti in zdravja pri delu (2003). Ljubljana: Zavod za varstvo pri delu.

Poslovniki kakovosti. (2006) Interno gradivo. Šempeter pri Gorici: Iskra Avtoelektrika.

Seminarsko gradivo za notranje presojevalce OHSAS 18001:1999. (2006) Interno gradivo. Šempeter pri Gorici: Iskra Avtoelektrika.

Seražin, M. (2005). Ocena tveganja je narejena. Kako naprej? Sistemi vodenja varnosti in zdravja pri delu. Ljubljana: Slovenski inštitut za kakovost in meroslovje.

Strašek, V. (1999). Možnost združevanja različnih sistemov za upravljanje z varnostjo, okoljem in kakovostjo. Delo in varnost 6 (44), str. 309.

Šibelja, S. (2007). Poročilo o varnosti in zdravju pri delu ter varstvu pred požari za leto 2006. Interno gradivo. Šempeter pri Gorici: Iskra Avtoelektrika.

Vodnik po Iskri Avtoelektriki 2006. (2006) Interno gradivo. Pridobljeno z internega spleta IAE 1. 2. 2007: <http://intranet.org.iskra/>.

Zakon o varnosti in zdravju pri delu. Uradni list RS, št. 56/99.

PRILOGA 1: Povzetek ocene tveganja

PRILOGA 2: Vprašalnik za dobavitelje in pogodbenike

PRILOGA 3: Navodila za obiskovalce

PRILOGA 4: Navodila za varno delo

PRILOGA 5: Protokol za preizkus delovne opreme

PRILOGA 6: Poročilo o neskladnosti

PRILOGA 7: Zapisnik o raziskavi poškodbe pri delu in korektivnih ukrepih

PRILOGA 8: Potrdilo o usposabljanu za notranje presojevalce